ANT

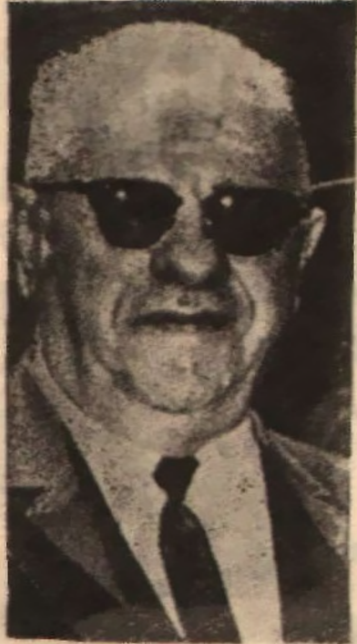
Haftalık Dergi • 28 Mart 1967 • Sayı: 13 • 125 Kuruş

BANKALAR ARASI SAVAŞ

HAFTANIN NOTLARI

Cumhurbaşkanı Sunay hafta sonunda CHP Lideri İnönü'yü ziyaret ederek çeşitli yurt sorunlarını görüştü.

20 mart

Kılıcını çekti

■ **MP Genel Yönetim Kurulu'nun «memleketin siyasi hayatında vahim istidatların belirmesi» gerekçesiyle tekrar göreve çağırdığı Osman Bölükbaşı yeniden MP Genel Başkanlığı görevini üzerine aldı. Genel Başkan sıfatıyla ilk olarak Eyüp İlçe Kongresi'nde konuşan Bölükbaşı, «Kılıcı kınından çektik» diyerek söze başladı ve Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu'nun siyasi ortamda kötü gelişmeler doğuracağını söyledi. Siyasi hayatında daima demokratik rejimin ve ulusal çıkarların savunucusu olan Osman Bölükbaşı'nın tekrar MP liderliğini kabul etmesi, anayasa cephesine kuvvet kazandırmış bulunmaktadır. MP'nin bundan böyle AP iktidarına karşı daha sert muhalefete geçmesi beklenmektedir.**

Fiyatlar artıyor

■ Ticaret Bakanlığı Konjonktür Dairesi'nin hazırladığı toptan eşya endeksine göre, şubat ayında genel endeks 1953 yılı 100 kabul edildiğinde 16 puan artarak 316 puandan 332 puana yükselmiş bulunuyor. Geçen yılın şubat ayında artış sadece 5 puandı. Böylece 1967 yılının ilk iki ayındaki yükseliş 25 puanı bulmakta, bu da yüzde 8 artış ifade etmektedir. Artış daha çok, dar gelirli vatandaşların başlıca istihlâk maddesi olan gıda maddelerinde görülmektedir. Memurlara ödenmekte olan avanslar ve tekel maddelerine, gümrük resmine yapılan zamlardan sonra artışların zincirleme devam etmesi bekleniyor.

21 mart

Aybar'ın mesajı

■ Kurban Bayramı dolayısıyla Cumhurbaşkanı Sunay, Başbakan Demirel ve parti liderleri Türk Milleti'ne birer mesaj yayınladılar. TİP Genel Başkanı Aybar, bayram mesajında «Bugün milyonlarca ana baba çocuklarını bayramlarda olsun sevindirememenin ıstırabı; milyonlarca çocuk bayramlarda sevinememenin hüznü içinde bayramlaşıyorlar. Emekçi ailelerin bu ıstırabını, hüznünü paylaşıyorum. Ama gene de sevinçliyim, mutlu bayramlar kutlayacağımız günlerin uzak olmadığı düşüncesiyle milyonların bayramlarda bile sevinmesine fırsat vermeyen bu amansız ve haksız sömürü ve tahakküm düzeni mutlaka tarihin karanlıklarına gömülecektir.» dedi ve emekçilerin bayramlarını kutladı.

Hani hükümranlık?

■ **Türkiye'deki ermeni katoliklerin ruhani liderliğine Vatikan tarafından Başrahip Ohannes Çolakyan'ın tayin edilmesi, siyasi ve diplomatik çevrelerde bir skandal olarak nitelendiriliyor. Çolakyan'ın, Dışişleri Bakanı Çağlayangil'in Vatikan'ı ziyareti sırasında Papa'ya verilen tâviz sonunda hükümranlık haklarımız çiğnenerek Türkiye'ye tayin edildiği iddia ediliyor. Zira, ruhani liderin seçimi ve tayin hakkı, tamamen Türk Hükümeti'ne ait bulunmaktadır. Eski Dışişleri Bakanlarından Tevfik Rüştü Aras da, bir İstanbul gazetesine verdiği demeçte, Çolakyan'ın Papa tarafından takdis edilerek Türkiye'ye gönderilmesi ile hükümranlık hakkımızın çiğnendiğini açıkladı.**

Terör Kanunu'na karşı direniş hareketine katılan pantomimci Erdinç Dinçer'in AST'ta yaptığı Politikacı isimli gösteriler büyük ilgiyle izlenmektedir. Yandaki resimde görülen gösteride politikacı koltuğa varabilmek için kullandığı basın kayığını koltuğa oturduktan sonra yakmakta, fakat koltuk altından çekildiği için yuvarlanmaktadır.

22 mart

Manastır'da işi ne?

■ **Dışişleri Bakanı Çağlayangil'in Yugoslavya'yı ziyaret programında Manastır'ı ziyaret bulunmadığı halde sonradan programa bu şehrin de dahil edilmesi, Dışişleri Bakanlığı kulislerinde günün konusu oldu. Çağlayangil'in eşinin Manastır'lı olduğu ve sırf onun bu şehri de görebilmesini sağlamak üzere resmi ziyaret programının değiştirildiği söyleniyor.**

ÇAĞLAYANGİL

Etiketle olmaz!

■ Tekel maddelerine üstüste zam yapan hükümet, «suni fiyat artışlarını önlemek» gerekçesiyle Etiket Kanunu Tasarısı hazırladı. Tasarıda 1966 yılının sonunda meydana gelen fiyat yükselişlerinin suni nitelikte olduğu belirtilerek bunun önlenebilmesi ve fiyatların denetlenebilmesi için malların üzerine etiket konulmasının zorunlu görüldüğü ileri sürülüyor. Mallara etiket değil, her tezgâhın başına idam sehpası kurulsa, serbest ekonomi düzeninde fiyatların yine bir avuç sömürücünün kâr hırsına göre teşekkül ettiğini, bugüne kadarki uygulamalar göstermiştir. Etiket tedbiri neşterlenecek yaraya kocakarı ilâcı sürmekten başka bir anlam taşımamaktadır.

Amerikan kredisi

■ **Amerika ile Türkiye arasında 65 Milyon Dolarlık yeni bir ikraz andlaşması imzalandı. Amerikan Büyükelçisi Hart «Türkiye'nin yardıma hak kazanmış devletler listesinin başında geldiğini» söylediyse de, bu paranın Amerikan sermaye mallarının ve yedek malzemesinin satın alınması şartıyla verildiğini bilenler için antlaşmadan asıl yararlanan devlet Amerika'dır...**

Devletleştirildi

■ **İngiliz çelik sanayiinin büyük kısmını devletleştiren kanun şiddetli tartışmalardan sonra Avam Kamarası'nda kabul edildi. Papanek' çilere duyurulur...**

23 mart

Cepheden kaçtılar!

■ Lefkoşe'de Türk ve Rum kesimlerini ayıran yeşil hat üzerindeki önemli bir barikatı işgal eden Rumlar, bu defa da 30 Mart'ta Kıbrıs'a gidecek olan Türk Alayı subay ve erlerinin hüviyetlerini kontrol etmek istediklerini bildirdi. Rumların cür'etlerini her geçen gün biraz daha artırmalarına karşılık Dışişleri Bakanı Çağlayangil, «Türkiye'nin, Türk Milleti'nin, Kıbrıs'taki cemaatimizin rıza göstermeyeceği herhangi bir çözümyolunu, Kıbrıs'ta yürütmeye kimsenin gücü yetmeyecektir» dedi. Erenköy mücahitlerinden Ergün Vehbi ise, Kıbrıs Türk Talebe Cemiyeti'nin düzenlediği basın toplantısında «Biz artık Türk Hükümeti'nin ve Genelkurmayı'nın peşinden gitmeyeceğiz. Onlar bizim peşimizden gelsin» dedi. Ergün Vehbi, ayrıca, Kıbrıs'ta Türk Mukavemet Teşkilâtı'nın başında bulunan komutanları, cepheye gitmek istemeyen Kıbrıs'lı Türk tüccarlarından rüşvet almakla suçladı. Genç mücahidin açıklamasıyla, Kıbrıs'ta varlıklı sınıfın nasıl bir ihanet içinde olduğu gün ışığına çıkmış bulunmaktadır.

Tekrar Mecliste...

■ **Cumhurbaşkanı Sunay tarafından veto edilen Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanunu Tasarısı'nın nisan ayında Millet Meclisi'nde tekrar görüşüleceği açıklandı. Tasarıya göre genelkurmay başkanlığına tayin edilen orgeneral ve oramirallerin yaş haddi 68 olarak tesbit edilmektedir. Ancak, genelkurmay başkanlığına getirilen orgeneraller bu görevde en çok üç yıl kalabileceklerdir. Ordudaki orgeneral sayısı bütün generallerin yüzde 5'ini geçmeyecektir.**

TURAL

24 *mart*

Aybar'ın gezisi

■ **TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, beraberinde parti yöneticileri ve bazı milletvekilleri olduğu halde güney illerinde bir geziye çıktı. Ceyhan'da bir konuşma yapan Aybar, "Demirel Hükümeti iktidarda iktidarsızlığa uğramış bir heyettir" diyerek AP iktidarını şiddetle tenkid etti ve "Türkiye'yi kapitalizmin rotası üzerinde tutmağa çalışmak, hükümetleri içinden çıkılmaz meselelerle karşı karşıya bırakır" dedi. Temel Hak ve Hürriyetler Kanunu Tasarısı'nı da Terör Tasarısı olarak niteleyen Aybar, Vietnam'a askeri müşahit gönderilmesini de şiddetle tenkid etti.**

AYBAR

TİP'i kapatmak!

■ Başbakan Süleyman Demirel İzmir'de AP İl Merkezi'nde konuşurken bazı partililer TİP'in kapatılmasını istediler. Demirel ise, parti kapatmanın hükümetin elinde olmadığını, ancak Anayasa Mahkemesi kararı ile parti kapatılabileceğini söyledi. Bütçe görüşmeleri sırasında TİP'in kapatılması konusunda çok hevesli görünen AP başları Aybar'ın "Hodri meydan" diye biten önemli çıkışından sonra oldukca hizaya gelmiş görünüyorlar.

Seçim erteleniyor

■ **Her yıl seçim yapılmasını önlemek gerekçesiyle mahalli seçimlerin Senato seçimleriyle birlikte yapılmasını sağlamak üzere AP yüksek kademelerinde çalışmalara başlandı. Hükümetin bu konuda Meclis'e sevkedeceği kanun Nisan ayında görüşülecek.**

25 *mart*

Egeli'nin ziyareti

■ Terör Tasarısı konusunda polemiğe girilmemesi görüşünü ortaya atarak iktidarın paraleline giren ve profesörlerle ihtilâfa düşen İstanbul Üniversitesi Rektörü Prof. Ekrem Şerif Egeli, İzmir'de Başbakan Demirel'i ziyaret ederek yarım saat görüştü. Egeli, bir dostluk görüşmesi olarak nitelediği bu ziyaretten sonra gazetecilere "Ben çok ciddi olan bu kanunun polemik sahasına girmemesi arzusundayım" dedi. Egeli'nin Demirel ile görüşmesi, üniversite çevrelerinde 1960'dan önce Menderes'in yanıltılmasına ve üniversitenin iktidar politikasına âlet edilmesine sebep olan görüşmelere benzetilmektedir.

Sovyetlerle anlaşma

■ **Türkiye ile Sovyet Rusya arasında, Rusların yardımı ile Türkiye'de kurulacak sınai tesislerle ilgili anlaşma Moskova'da imzalandı. Sovyetler'in Türkiye'de kredili olarak kuracağı sınai tesislerin bedeli tarım ürünleri ve hammadde ile ödenecektir. Tesisler arasında demir-çelik fabrikası ve petrol rafinerisi de bulunmaktadır. Tesislerin kurulması için çalışmalara yakında başlanacaktır.**

26 *mart*

Asayiş berkemâl!

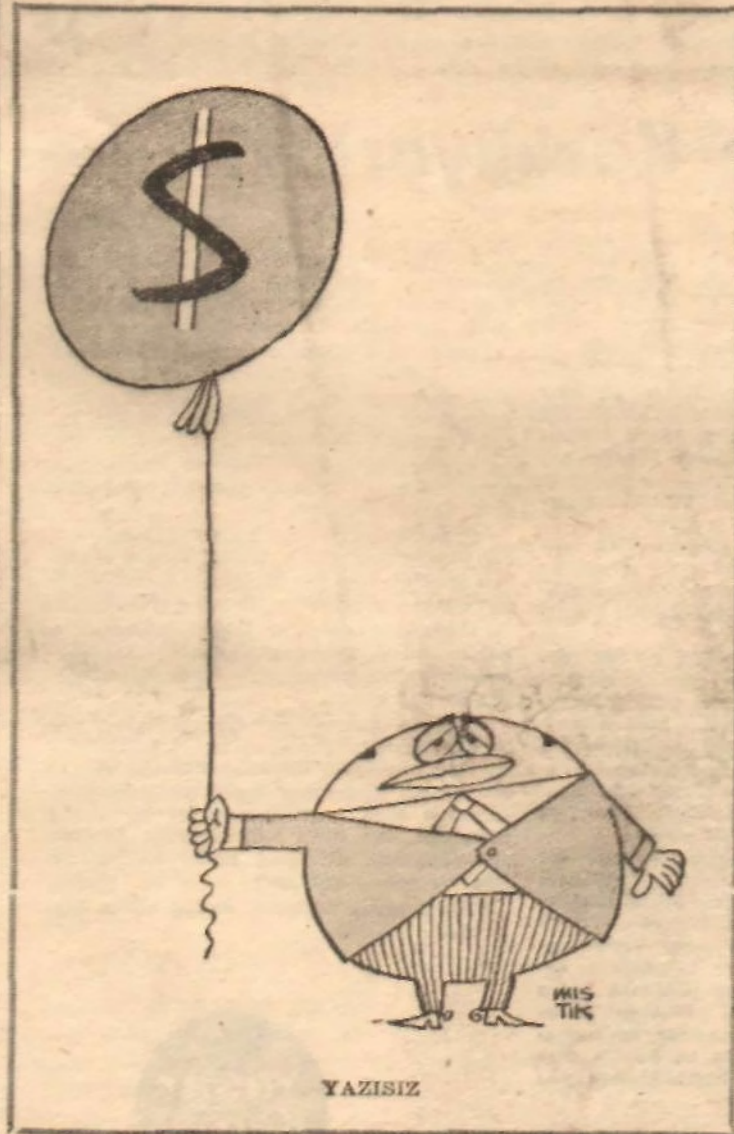
■ **İçişleri Bakanı Faruk Sükan Mersinde Anadolu ajansı'na demeç vererek "Güneydoğu'da âsayiş normale döndü" dedi. Aynı gün Ergani'de sten tabancalı ve maskeli haydutlar, dört traktör ve bir otomobili soydular. Silâh tehdidiyle 12.500 Lira, 8 kol saati alan haydutlar kaçtılar.**

"Yobaz" ın zaferi

■ Sağcı kuruluşların kültür hareketlerine karşı giriştikleri sindirme kampanyası şiddetleniyor. Bakırköy Halkevi Tiyatrosu'nun sahneye koymağa hazırlandığı "YOBAZ" adlı oyun, afişe konduğu günden beri Bakırköy ilçesindeki din görevlilerinin, Komünizmle Mücadele Derneğinin ve CKMP Gençlik Kolları'nın sürekli baskısı ve ölüm tehditleri yüzünden cumartesi akşamı temsil edemedi.

Russell mahkemesi

■ **Başkan Johnson'ı Vietnam Savaşı Suçlusu olarak yargılamak üzere kurulan Russell Mahkemesi'nin Paris'te toplanmasına da izin verilmedi. Daha önce Londra, Stokholm ve Zürih'te de toplanması engellenen mahkemenin İsrail'de toplanması düşünülüyor.**

YAZISIZ

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

GEÇ SÜLEYMAN BEY, GEÇ!

ÖNCEKİ hafta general üniformasıyla fotoğraf çektirerek muhaliflerine sözümona gözdağı veren Demirel, bayram haftasında da İzmir'e gitmiş ve bir yandan elinde turfanda hıyarlarla gazetecilere poz verirken bir yandan da siyaset edebiyatına birer mizah şaheseri olarak geçecek konuşmalar yapmıştır. Demirel demiştir ki: "Bizim demokratik rejimde baskı grupları yoktur. Bu demokrasi sahtekârlığıdır." **Kimmiş bu sahtekârlar? Terör Kanunu Tasarısı'na karşı bir baskı grupu olarak ortaya çıkan ve anayasa düzenini savunan üniversite hocaları... İktidarın başına göre, madem ki seçimlerde AP muhalefetten daha fazla milletvekili çıkartmıştır ve madem ki Süleyman Bey AP'nin başıdır, öyleyse Süleyman Bey'in iradesi, milletin iradesi olmak gerektir. Demirel'in mantığı bu! Bu mantığa göre, Demirel Türkiye'yi Neron gibi baştan başa ateşe vermeğe kalkışsa, kimse ağzını açamayacak,** "milletin iradesi budur" **diyerek boyun eğecektir. Oysa, partiler seçimle iktidara gelir, fakat baskı grupları tarafından denetlenirler. Demokrasi sahtekârlığı, baskı grupu olarak ortaya çıkmak değil, baskı gruplarını tanımazlıktan gelmektir.**

KALDI ki, Süleyman Bey, demokrasilerde baskı gruplarının varlığını pek âlâ bilmektedir. Meselâ, sendikalar da bir baskı grupudur, işadamlarının meslek kuruluşları da... Devrimci basın da bir baskı grupudur, sağcı çığırtkanlar da... İlerici öğrenci kuruluşları da bir baskı grupudur, gerici dernekler de... Ve öğretmenler de, üniversite hocaları da birer baskı grupudur, din ticareti yapanlar da... Ancak Süleyman Bey iki yıllık icraatında hep ikincilerin sesine kulak vermiş, onların bir dediklerini iki etmemiştir. Devrimci cephede yer alan baskı gruplarını ise daima kös dinlemiş, tepkileri şiddetlenince de **"sahtekârlar"** diyerek işin içinden çıkıvermiştir. Millî irade ile kabul edilen anayasadaki reformların bugüne kadar gerçekleştirilmemesinin sebebi nedir? İşte o bir türlü "hayır" diyemediği baskı gruplarıdır. Ya son zamlar? Bütçenin yükünü varlıklı sınıflar yerine fakir fukaranın sırtına yüklerken Süleyman Bey millî irade adına mı hareket etmiştir? Eğer bu konuda halkın oyuna başvursaydı bir tek "evet" cevabı alabilirmiydi, millî irade bunu kabul eder miydi? Asla! Peki kimdir bu zammı Demirel'e yaptıran? Millî irade mi? Hayır, **bütçe yükünü fakir halkın sırtına yıkan, Süleyman Bey'in bugün inkâr eder göründüğü baskı gruplarından biridir,** bir avuç kapitalisttir.

DEMİREL'in icraatını etkileyen sadece bu baskı grupları da değildir. İktidarın başı, bu baskı gruplarının ötesinde sırtını daha büyük bir dış kuvvete dayanmıştır. O kuvvet Amerika'dır. Bayram sonunda Demirel'in bir gazeteye verdiği şu demeç üzerinde dikkatle durmak lâzımdır: "Türkiye ve Amerika, dostlukları milletlere mal olmuş iki ülkedir. Bu her iki ülke için de kıymetli bir dostluktur. Geçmişlerinde kavgalar, iğbirarlar ve acılar yoktur." **Türkiye ile Amerika'nın geçmişlerinde kavga, iğbirar ve acı yok, öyle mi? Okul kitaplarında dahi sözü edilen Wilson Prensipleri diye bir şeyi Bay Demirel hiç mi duymamıştır? Türkiye'yi manda haline getirme teşebbüslerinden de mi haberi yoktur. Yoksa, yoksa Atatürk'ün Büyük Nutku'nu da mı okumamıştır? Türkiye'nin paramparça edilmesini tezgâhlayan emperyalist Amerika'yı Türk Milleti'ne "Kıymetli dost" olarak yutturmağa kalkışmak neden? Sakın, Amerikan bursunun ve Morrison temsilciliğinin bedeli olmasın? Bu Amerikancılık da mı millî iradenin tezahürüdür? Geç Süleyman Bey, generalliğe özenmekten, anayasa profesörlerine anayasa dersi vermekten vaz geç de, önce tarih kitaplarını, Atatürk'ün Nutku'nu oku! Yoksa, bunları bilmeden generallik, profesörlük taslamağa kalkışanlara o "sahtekârlık" sözünü iade ediverirler!**

DEMİREL'İN BOCALAMASI VE AP'DEKİ YEMİNLİLER!

Başbakan Demirel'in doğu manevralarında general üniforması giymesi üzerine yaptığımız tenkitler, besleme basında ve çıkarcı çevrelerde "bozguncu neşriyat" olarak nitelenmiştir. ANT, bu seviyesiz saldırılara cevap vermeyi gereksiz bulmakta ve Ege manevralarında zamanın cumhurbaşkanı Atatürk ile başbakanı İnönü'nün fotoğrafını yayınlamakla yetinmektedir. Üstelik her ikisi de, Demirel gibi askerliğini 40'ına yaklaşırken yapmamış, kurtuluş savaşında ordulara kumanda etmişlerdir. Tenkitlerimizi hazmedemeyenler, Demirel'in geçen hafta yayınlanan fotoğrafı ile üstteki fotoğrafı yanyana koyup ondan sonra konuşmalıdırlar!

■ *Demirel'e muhalif oldukları halde şimdilik onu destekler görünen Yeminliler, hükümeti ele geçirmek istiyorlar.*

MEHMED KEMAL

BUGÜN Türkiye'de bir "Demirel bocalaması" vardır. Demirel bu noktaya nasıl ve hangi nedenlerle gelmiştir? Bu "nedenler" açıkça ortaya konmadan *"Demirel bocalaması"*nı anlamak imkânsızdır.

Demirel halen AP'yi meydana getiren unsurların, iş çevrelerinin, daha doğrusu devlet eliyle zengin olmayı itiyad haline getiren çevrelerin, Amerika ile ilişki kuran ve bu ilişkilerde çıkarları bulunan kişilerin, eski demokratların, iktidar sürmenin keyfine varan muktedirlerin etkisi altındadır. Ve bilmektedir ki, bu etkilerle birlik olduğu sürece iktidarda kalacak, bunlardan kurtulmaya kalkışırsa düşecektir.

AP Genel İdare Kurulu'na ve parti gruplarına bugün *"Yeminliler"* denilen bir zümre hâkimdir. Yeminliler gerçekte Demirel'in muhalifi olmakla beraber görünüşte onun destekçisidirler. Ancak hükümet içinde Yeminliler çoğunluk sağlayamamışlardır. Bir hükümet değişikliği yapılarak bakanlar kurulunda da çoğunluğu Yeminlilere kazandırmak için teşebbüsler vardır. Demirel de bunu bildiği için hükümette değişiklik yapmaya bir türlü yanaşmamakta, böylece dengeyi sürdürmeye çalışmaktadır. Demirel'in iktidarını sürdürmesi, hükümette hiçbir değişiklik yapılmamasına bağlıdır. Dışarıya karşı Demirel'i destekler görünen, içeride de Demirel'e hâkim olmak isteyen *"Yeminliler"*in durumunu çok iyi bilmeden Demirel'in hükümet ettiği ortamı değerlendirmek mümkün değildir.

Bir eski Demokrat, yeni AP'li ve *"yeminli"* bu konuda bize şunları anlatmıştır:

"Ben, Bayar ve Menderes ekolünden yetiştim. Demirel, sizin gibi benim de gözümü doldurmamaktadır. Hükümetini kurduğu ve programını hazırladığı zaman grupta Demirel'e kırmızı oy vermeyi düşündük. Fakat alternatif yoktu. Bilgiç tehlikesi vardı. Bu tehlike bugün de vardır. Bilgiç'in gücü mevcuttur. Ancak bu Bilgiç'in gerçek gücü değildir. Demirel'e karşı olan güçlerin toplamıdır. Demirel'i düşürdüğümüz takdirde Bilgiç'e yol açacaktık. Ayrıca Gürsel Cumhurbaşkanı idi. Demirel bizim grupumuzda kırmızı oy aldığı takdirde Gürsel kabineyi kurma görevini yine İnönü'ye verirse, diye düşündük... İktidar bir kere elimize geçmişti. Göz göre göre iktidarı kaçıramazdık. Ne bahasına olursa olsun, Demirel'i ehven-i şer saydık... Oylarımızı verdik. Demirel de bunu bildiği için, eline geçirdiği şahsi iktidarı sürdürmek istiyor, bizim bu zaafımızdan yararlanıyor. Muhaliflerimizin göremedikleri ve anlayamadıkları budur..."

■ *Terör Kanunu'nun çıkmasını hangi çevreler istiyor?*

Bununla beraber, Yeminliler'e göre, Demirel henüz vahim hatalar yapmış durumda değildir ve şansını tamamen yitirmemiştir. Seçim Kanunu değişikliğinin Meclisten geçirilmemesi, Tural Olayı, terör kanunları getirilmesi, zamlar yapılması büyük hatalar değildir. Gürsel'in cumhurbaşkanlığından ayrılması ve yerine Sunay'ın gelmesi, Tural olayının kullanılması ve değerlendirilmesi, CHP içindeki bölünme ve AP'nin karşısına muhalefet olarak TİP'in çıkması, Yeminliler açısından, Demirel'in büyük şansıdır. Memleketin karşı karşıya bulunduğu meseleleri klâsik ölçülerle değerlendiren Sunay'ın yurt içi gezileri Demirel'e destek olmuş, Tural'ın kendisini sarsan olayları *"antikomünizm"* biçiminde yorumlaması, İnönü'nün CHP içindeki Çerkez Ethemleri yenmeden AP üstüne yürüyememesi, TİP'in kolaylıkla yasak bölgeye itilebilmesi, Yeminlilere göre, Süleyman Bey'e güç kazandırmış ve şans vermiştir.

Demirel bu durumdan yararlanma ve iktidarını sürdürme çareleri ararken kendisine başlıca çare olarak *"Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu Tasarısı"* tavsiye edilmiştir. Demirel tasarıyı derhal benimsemiş, ancak bu tasarının Meclis'e sevkedilmeden önce açıklanacağını ve bu kadar büyük tepki yaratacağını ummamıştır. Bununla beraber, gösterilen şiddetli tepkilere rağmen bu tasarıyı Meclis'ten geçirmek Demirel

Niçin Bu Kadar Korkuyorlar?

Yaşar Kemal

NİÇİN bu kadar korkuyorlar, niçin böylesine sınıfların telâşı içindeler? Niçin, niçin bizi susturmak istiyorlar? Sınıf sözünden, sınıfların mücadelesi sözünden niçin böylesine ürküyorlar?

Hükümet ellerinde, arkalarında milyonlarca insanın oyu var. Meclis kürsüsüne çıkıp bar bar bağırıyorlar, «Bu halk size ne yaparsanız yapın, oy vermez,» diye.. Peki, öyleyse bu telâşın sebebi ne? Sözlerine davranışları hiç uymuyor.

Demokrasiyse, bunlar azıcık da olsa demokrasinin ne olduğunu bilirler. Hepsi değilse de bir kısmı Anayasayı okuyup anlayabilir. Öyleyse niçin Anayasa sınırlarını aşmak çabasındalar?

Öğretmenler onlara ne yapıyorlar da tepelerinde mıh yülüyorlar. Perperişan ediyorlar. Ekmekleriyle oynayıp zulmediyorlar..

Arkalarında koskocaman Amerika da var. İkili anlaşmaları da var. O Amerika ki, ikili anlaşmalara dayanarak Türkiye'yi yerle bir edebilir. O Amerika ki, Viyetnam'daki vahşetini, dünyanın karşısında gözünü kırpmadan devam ettiriyor. O Amerika ki, elinden gelse Viyetnam'da bir tek canlı yaratık bırakmayacak. O Amerika ki.. Sonuna kadar kendilerine dost! Daha ne korkuyorlar?

Bir şey olmalı. Korkularına bir sebep olmalı..

Işık görmüş baykuş gibi, demokrasi ışığından niçin böylesine yılıyorlar?

Bizim bilmediğimiz, bu ışıklı dünya böyle devam ederse öğrenebileceğimiz, memlekete yaptıkları bir kötülük olacak. Halkın bilmesini istemedikleri bir kötülükleri olacak.

Halk, her şeye rağmen, uyutulmalara rağmen uyanacak mı? Bunu biliyorlar da ışıklı demokrasi düzenini karanlığa çevirmek için mi bu çabaları?

Sömürüyü... Avrupalı kapitalistlerle ortaklaşa sömürüyü bir gün bu halk da nasıl çakacak mı, diyorlar. Böyle diyorlar da, ne olursa olsun, halk uyanmadan biz elimizi çabuk tutalım da şu Türk vatanseverlerinin seslerini soluklarını keselim mi, diyorlar.

Korktukları bir şey var. Mutlaka onların ödlerini koparan bir şey var.

Can çıkmayınca huy çıkmaz. Can çıkmayınca umut da çıkmaz. 27 Mayıs'ta canlarının azıcığı çıktı gene huyları çıkmadı. Daha şu dağın arkasında bir umutları var.

Bunlar ne tarih biliyorlar, ne bir şey. Hiç bir şey üstünde de düşünmüyorlar. Gündelik hayatlarını gün be gün yaşıyorlar. Kendi güçlerini, dünya zalımı Amerika ağalarının güçlerini çok büyütüyorlar.

Türkiye'deki Anayasa güçlerinin Anayasaya bu kadar saygıları olmasaydı, Anayasaya bu kadar inanmasaydı onlar, şu bir avuç kapitalist görürdü gününü.

Şu söylediğim söz, soyut, havada bir söz değil, milletler onurları, istiklâlleri tehlikeye girdiği zaman çok güçlü oluyorlar. Ve onları hiç kimse yenemiyor. Dev Amerika karşısındaki bir avuç Viyetnamlının gücüne bakın. Jetlere, bombalara, tarihin gördüğü en korkunç silâhlara karşı bir avuç çıplak adamın yarattığı kahramanlığa bakın. Viyetnamlılar bağımsızlıkları için insan tarihinin en büyük destanını yazıyorlar. Onlar insanoğlunun yüz akı, insanlığın şerefidirler.

İstiklâl Savaşındaki Türk halkı da insanoğlunun yüz akıydı. O da insan tarihinin şerefli destanlarından birisini yazdı. Gene de, bugün de yazacaktır.

Onun için, sırtınızı dayadığınız Amerika'ya, paranızın gücüne, halkın cahil olmasına güvenmeyin.. İş başa düşünce milletlerin neler yaratabileceklerine her gün tanık oluyoruz.

Türkiye'deki kapitalistlerin kendi güçlerini ve millet gücünü çok iyi hesaplayıp öyle davranması gerek.

Onlar bilmeliler ki, bu sefer, yanlış hesap Bağdat'tan dönmeyecek. Yalnış hesapları yurdumuzda büyük tahribata yol açar.. Biz bunu istemiyoruz. Onlarsa yokolurlar.

Onun için tek çıkar yolları, bizden daha çok, onların Anayasa düzenine sarılmalarıdır. Şu kadarcık olsun Anayasayı zedelememeleri gerek.

Onların Anayasaya karşı çıkmaları, onu işlemez hale getirmeleri bir delliliktir.

Düşünüyorum, düşünüyorum da onlara Anayasayı çiğnetecek kadar akıllarını başlarından alan korkularının sebebini bulamıyorum.. Bir türlü bulamıyorum. Gerçekten böylesine, delirecek kadar korkmaları için bir sebep var mı?

Bilen varsa söylesin, duyan varsa söylesin..

için zorunludur. Çünkü bunu *"AP'yi biz kurdurduk, biz finanse ettik, bizim çıkarlarımızı bir terör rejimi ile korumak zorundadır..."* diyen çevreler istemektedir. Bunu, AP'yi ikinci takım sayan, anayasayı tebdil ve tağyir suçunu bir türlü hazmedemeyen eski Demokratlar istemektedir. Bunu, bugünkü anayasanın tanıdığı hak ve özgürlüklere tahammül edemeyen ve istediği kadar vurgun vuramayan sömürü ortamı yeteri derecede kullanılamamaktadır. Bundan da en çok Demirel'in yakınları ile onu iktidarda tutan bazı kimseler yakınmaktadır. Son günlerde bunun örnekleri çoğalmıştır. Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Şevket Demirel'in Keçiborlu'ya gitmeden Isparta'da kapasite raporunu imzalaması üzerine tüccar belediye başkanı 3200 Ton kükürt çekmiş, tonunu 550 Lira'dan aldığı bu kükürt-

DEMİREL
(Bocalıyor!)

AP'liler istemektedir. Bunun bir parçasını, son günlerde politikaya çeşitli yollardan bulaşan ve bu yüzden de basında eleştirilen *"kudret sahibi askerler"* istemektedirler.

Bugünkü anayasa karşısında

leri 760 Lira'dan satarak 700 Bin Lirayı bir kalemde kazanmış ve bu basında yazılmıştır. Demirel'e iktidarı sağlayan çevreler şimdi bunların yazılmasının önlenmesini istemektedir.

Parti grubunda da açıktan açığa değilse de su altından sızıltılar başlamıştır. Bu yüzden Demirel grupu ayakta ve heyecan içinde tutmak istemektedirler. Muhalefet zengin ile fakir arasındaki uçurumu göstermekte devam ederse geleceğin çok tehlikeli olacağına dair tablolar çizmekte, işçi ve köylü oylarının, dolayısıyla iktidarın kaybedilmesi ihtimalinden dem vurmaktadır. Buna da sınıf çatışması, komünizm tehlikesi adını koymuştur.

■ *Demirel gerekirse Feyzioğlu ile koalisyona gidecek...*

Son zamanlarda sık sık manevra ve askeri törenlere gitmesi, muhaliflerinin dikkatini başka yöne çekmek içindir. Aydın çevrelerin "Terör Tasarısı" üzerinde açıklamalar yapıldıkça değil kendisinden uzaklaşmak, kendisini karşılarına alacaklarını bilmektedir. Başlangıçta Terör Tasarısı'nın Millî Güvenlik Kurulu'ndan geçtiği yolunda uçurduğu balonun söndüğünü de görmektedir. Tarih Kurumu'nda yapılacak açık oturuma yüksek devlet memurlarının ve bol yıldızlı askerlerin iltifat etmesi de Demirel'i kuşkulandırmıştır. Fiyaka ile gittiği Üçüncü Ordu'da general üniforması giymesine rağmen, "dargın iki komutan"ı barıştıramamıştır.

İnönü'nün, Feyzioğlu ve Gidiciler'i tasfiye ettikten sonra kendisine ziyadesiyle yükleneceğini Demirel gayet iyi bilmektedir. Ancak CHP'de beklenen tasfiyeyi, Demirel, aynızamanda, durumunu kurtarmak için bir şans saymaktadır. Çünkü Demirel bugüne kadar ne zaman kabineyi değiştirmek istemişse, değiştirmek istediği bakanlar başbakanın zayıf tarafını görerek *"beraber geldik, beraber gideriz"* demeye varan davranışlarda bulunmuşlardır. Politikası daha büyük bir krize girdiğinde, Demirel istifa ederek *"İkinci Demirel Kabinesi"*ni kurmayı bile deneyecektir. Bilgiç grupunun, milletvekilliğini garantiye alan, teşkilâta dayananların endişe duymayacaklarını belirten Seçim Kanunu Teklifi'ni hemen açıklayıvermesi, Demirel'e karşı bir gövde gösterisidir. Çünkü Bilgiç'in teklifinde milletvekilleri üzerinde genel merkezin yetkisi kısılmaktadır. Böyle bir tasarı gerçekleştiği takdirde genel merkezin milletvekilleri üzerindeki baskısı azalacak, bu çıkış da Demirel'i güç duruma sokacaktır.

Bu durumda Demirel, Feyzioğlu ve gidicilerin partiden kovulmasına kadar da bekleyebilir. Feyzioğlu'nun ezeli planı olan AP ile koalisyon teorisi o zaman belki işleyebilir. Demirel, muhaliflerini, Feyzioğlu ve gidicilerle bir koalisyon kurmakla da tehdit edebilir. Esasen bir süre önce, sıkıştığında, *"ben CHP sağcıları ile de koalisyona giderim"* demişti. Grupta bazılarının çıkışlarını frenleyen bu tehdide yeniden sarılabilir.

Demirel'e karşı AP Grupu'nda yegâne rakip Çağlayangil'dir. Demirel, Çağlayangil'in gezi meraklısı olduğunu durumundan memnun bulunduğunu bildiği için şimdilik onu karşısında *"tehlike"* olarak görmüyor.

Demirel bugün için alternatifsiz durumdadır. Alternatifsiz olduğu içinde bu durumdan yararlanmaktadır. Kendisi de, muhalifleri de bunun farkındadırlar. Bundan yararlandığı içindir ki, Demirel bocalaması bir süre devam edecektir.

Fasa - Fiso, Öyle mi?

CHP'deki Ortanın Solu hareketinin ateşli savunucusu Akis'te bir resimaltı:

«CHP mitinglerinin aksine AP mitingleri 1961 seçimlerinin arifesinde hem fazla bir kalabalık toplamadı, hem de buna katılanlar faso-fiso kimselerdi. Bu resim o mitinglerden birini göstermektedir. O günler hemen bütün büyük gazeteler iktidarı CHP'de görüyor, meselâ İstanbul'da AP'ye şans tanımıyorlardı. Meğer halk, oyunu kime vereceğini kendisi biliyormuş da, bunu başkasına belli etmiyormuş.»

Üstteki resmin ön planında ise bir seyyar satıcı, bir şemsiye tamircisi. Yani, Akis'in faso-fiso diye nitelediği kimseler. Aslında halkın ta kendisi...

Adı «halk» olduğu halde halka inanmayan CHP, bugüne kadar bu yüzden hiç seçim alamadı. Şimdi de «Ortanın Solu» diyerek halktan oy isteyecek. Ne var ki, sol hareket, her şeyden önce emekçi halkın hareketidir. Seyyar satıcı ile şemsiye tamircisine «faso-fiso» diyen zihniyet, «Ortanın solundayım» diye istediği kadar yırtınsın, halktan yine oy alamayacaktır.

Karınca duası, ortanın solu ve sosyalizm

Çetin Altan

BÜYÜK dostum Sadun Aren cidden yakından tanınmıya değer bir kişidir. En karışık iktisat meselelerini fındık fıstık yermişçesine gayet açık ve gayet esprili bir açıdan koyar ortaya... Çok tasnifli ve çok aydınlık bir kafası vardır. Meclis kürsüsünden:

— Sosyalist ülkeler de kapitalizme dönüyor diye birbirinizi yüreklendirmiye çalışmayın. Kapitalizm ölüme mahkûmdur.

Diyen odur. Ve sosyalistlerin Meclis tutanaklarına geçmiş sözlerinden en aşılmamış olanıdır bu söz.

Sadun Aren geçenlerde A.P.'lilerle küçük bir konuşma yapmış.

A.P.'liler şöyle diyorlarmış:

— Siz sisteme mi karşısınız, yoksa sistemdeki bozukluklara mı?

Aren:

— Bize ne demiş sizin sisteminizdeki bozukluklardan... Madem bu sistemi övüyor, propagandasını yapıyorsunuz, bozukluklarını da siz düzeltin... Biz sosyalist muhalefet olarak sizin düzeltici başınız değiliz. Biz sizin tuttuğunuz yolun halk yığınlarına mutluluk getireceğine temelinden inanmıyoruz...

Ve sonra birkaç açıklama yapmış:

— Buraya bakın demiş... Diyelim ki bir ülke'yi kalkındırmanın iki yolu var. Biri sosyalizm, öteki kapitalizm... Hiç değilse kapitalist olmıya çalışın. Siz kapitalist de olamıyorsunuz... Karınca dualarıyla vakit geçiriyorsunuz. Aranızda bir çok kişi sosyalizmi anlıyamıyor, ama kapitalizmi de anlıyamıyor. İkisi de yabancı geliyor kendisine... O zaman karınca duasına baş vuruyor. Afsunculuk, büyücülük çeşidinden uydurmalarla çıkıyor ortaya. Hiç değilse bunu önleyin...

Sadun Aren'in bu sözü yeni bir gerçeği koymaktadır ortaya... Türkiye'nin egemen sınıfları ve onların temsilcisi olan siyasi iktidarları kapitalist de olamamışlar, afsunculuk ve büyücülükte yani barbarlıkta kalmışlardır. Güttükleri ekonomik sistem talancılıktan liberalizme dönüşememiştir.

Meselâ Ecevit'in bugünkü görüntüsü bu barbarlığı hiç değilse karma biçimdeki modern bir liberalizme kaydırmaktır.

Ancak Türk komprador burjuvazisinin afsunculukla büyücülükten yani barbarlıktan çıkarak gerçek burjuva olabilecek nitelikleri yoktur. Talan ekonomisi modern bir liberalizme geçemeden Türkiye sosyalist olacaktır. Komprador burjuvazisinin üstesinden gelemediği görevler proletarya sınıfına yüklenecektir. Ve bu sınıf, aydınların desteğiyle tarihi görevine sahip çıkarak öncülüğü benimseyecektir...

Modern liberalizm yolu kapalıdır Türkiye için... Onun için de barbarizmden sosyalizme geçmek zorundadır Türkiye... Nitekim Ecevit de sosyalist sloganlara doğru vitesi açmaktadır. Başka çaresi yoktur çünkü... Ortanın solu diye bir şey olamaz Türkiye'de... Kompradorlar ya talan ekonomisi içinde yaşıyabilirler, ya silinirler... Burjuva revizyonizmine tahammül edecek durumda değillerdir. Hiç biri vergi ödeyerek, talanı klasik kâr ölçüsüne indirerek, ayakta duramaz. Ecevit de tahmin ederiz ki bunu anlamıştır. Ve gitgide o da sınıf ayrımını ve sosyalist doktrinini kabul edecek ve gerçek sosyalistlerle arasında hiç bir fark kalmıyacaktır. Yok ille de bir fark kalsın isterse bütün çabaları boşuna gidecek ve uygulama durumuna geçebilirse ne İsa'ya, ne Musa'ya yaranamıyacaktır.

Türkiye yarım porsiyon sosyalistlik ve bol miktarda bir burjuva revizyonizmiyle paçayı kurtaracak ülkelerden değildir. Ama bu çabalar komprador siyasetinin aşınmasına hız verir. Bu doğru... Bu da sosyalist akımının daha hızlanmasına yol açar, bu da doğru. Ancak bütün bunlar muhalefet devresinde doğrudur. İktidar devresinde ise yozlaşma ihtimali fazla olan tehlikeli bir tutumdur.

Türkiye için pırıl pırıl bir sosyalizmden başka hiç bir çıkar yol mevcut değildir. Onun için de bütün kapılar sonunda sosyalizme çıkacaktır. Bunu kompradorlar da bildikleri için Ecevit'e ateş püskürmekte ve kendisinin ortanın solunda duramıyacağını kabul etmektedirler. Bir anlamda haklıdırlar...

Ecevit ortanın solu derken ya köküne kadar sola gidecek, ya sol kanatta durur görünmekten vazgeçecektir. Ortanın solu çeşidinden kıl üstü bir çizgide ne köklü reform yapılabilir Türkiye'de, ne talana karşı çıkılır...

Gönlümüzden gelen temenni Ecevit'in de tavizsiz, gılli gışsız sapına kadar bir sosyalist lider olarak geçmesidir tarihe... Ve bugün yaptıkları politik bir taktik olarak kalmalı mensup olduğu siyasi örgütü iyice hazırlayıp olgunlaştırdıktan sonra en şerefli yere ulaştırarak sosyalist akıma armağan etmelidir.

EVET, AHMET MUŞLU BİR AJANDIR!

■ *Polis ajanı Ahmet Muşlu'nun geçen hafta ANT'ta yayınlanan tekzibi, cevap ve düzeltme hakkının suistimalidir...*

TE
KZIP AJAN
DEG
İL SENDİK

Tekzıp müess

● *Ahmet Muşlu'nun ANT'ta yayınlanan tekzibi (solda) ve Ahmet Muşlu'nun asılsız suçlamalarına karşı TİP'in gönderdiği tekzibin yayınlatılmadığına dair 4 Haziran 1963 tarihli Sosyal Adalet Dergisi'nden kesilen kupür (sağda)...*

TÜRKİYE'de işçi hareketine polis tarafından *"ajan"* olarak sokulduğunu 7 Şubat tarihli nüshamızda delilleriyle açıkladığımız Ahmet Muşlu'nun bu yazımıza karşılık gönderdiği tekzip geçtiğimiz hafta ANT'ta yayınlanmıştır.

Kendisinin polis ajanı olduğuna dair Kara Kuvvetleri Askeri Mahkemesi yazısının fotokopisini yayınladığımız halde demagojiye saparak *"ajan değilim"* demek cür'etini gösteren Ahmet Muşlu'nun tekzibinin değerlendirilmesini okurlarımıza bırakıyoruz. Sadece, dergimizin üç sütununu Türkçe bilgisinden yoksun bir şahsın hezeyanlarına ayırmak ve okurlarımızı bu perişan yazıyı okutmak zorunda kaldığımız için üzgünüz. *"İki kelimeyi yan yana getiremiyeceği"* şeklindeki iddiamızı da *"yalan"* olarak göstermeğe çalışan Muşlunun tekzibinin doğruluk derecesini, asgari gramer bilgisine sahip bir kimse dahi Türkçe ile ilgisi olmayan bu yazıyı okuyunca herhalde takdir edecektir.

Asıl üzerinde durmak istediğimiz nokta, ajanlığını askeri mahkemenin yazısıyla ispat ettiğimiz Muşlu'nun tekzibinin adli mercilerden geçebilmiş olmasıdır. Birinci Sulh Ceza Mahkemesi'nin 967/45-49 sayılı tekzip kararına üst mahkeme nezdinde yaptığımız itiraz üzerine İstanbul 6. Asliye Ceza Hakimliği de, kesin delillerimize rağmen, Muşlu'nun *"Ajan değil sendikacıdır"* başlıklı tekzibinin *ANT'ta yayınlanmasına* karar vermiştir. Evet, Muşlu hakkında yazdığımız yazıda, bazı teferruat hataları olabilir. Ama yazının asıl amacı, Muşlunun ajan olduğunun ispatlanmasıdır. Hal böyle iken Muşlu, teferruatı teşkil eden iddialarla birlikte *"ajan olduğu"* iddiasını da tekzibe kalkışmış ve ortada bir askeri mahkeme yazısı bulunduğu halde adli merciler bu hususun da tekzibine karar vermiştir.

Bu, kanunun tanıdığı cevap ve düzeltme hakkının suistimalinden başka bir şey değildir. Muşlu, ANT'ın binlerce okuyucusunu *"ben ajan değilim"* demek suretiyle kandırabileceğini sanmış, iki mahkeme de buna aracı olmuştur.

Türkiye'de tekzip müessesesinin nasıl keyfi şekilde kullanıldığına dair ilk örnek bu değildir.

Meselâ, polis ajanı sözümona sendikacı Ahmet Muşlu, 16 Kasım 1962 tarihinde Yeni İstanbul Gazetesi'ne bir demeç vererek TİP hakkında asılsız suçlamalarda bulunmuş ve gazete de bu demeci manşette sekiz sütun üzerine yayınlamıştır. Muşlu'nun bu suçlaması üzerine TİP Genel Merkezi 8.1.1963 tarihinde 5. Sulh Ceza Mahkemesi aracılığıyla Yeni İstanbul Gazetesi'ne bir tekzip göndermiştir. Gazete tekzibin yayınlanmasına itiraz etmiş, ancak *Asliye 7. Ceza Hakimliği Muşlu'nun* demecinin tekzibine karar vermiştir. Mahkemenin bu kesin kararına rağmen Yeni İstanbul tekzibi yayınlamamakta direnmiş ve böylece Basın Kanunu'nun 29. maddesine göre bir kamu suçu işlemiştir. Ancak, TİP Genel Merkezi'nin Cumhuriyet Savcılığı'na yaptığı müracaat sonuç vermemiş, Yeni İstanbul'un suçunu affa girdiği, takibat yapılamayacağı bildirilmiştir. Kocaeli Ağır Ceza Mahkemesi'ne yapılan itiraz da aynı gerekçeyle reddedilmiştir. Bu suretle, Ajan Ahmet Muşlu'nun TİP'i yıpratmak için sorumsuzca yaptığı suçlamaları yalanlamak imkânsız hale getirilmiştir.

İşte, tekzip hakkının suistimali!

Bir emekçi partisi hakkındaki asılsız suçlamaların yalanlanması söz konusu olunca tekzip müessesesi işlememekte, buna karşılık o suçlamaları yapan polis ajanının sağlam delillere dayanarak ipliği pazara çıkartılınca akan sular durmaktadır.

Ama tekzip hakkı ne kadar suistimal edilirse edilsin, gerçekler gün gibi ortadadır ve halkoyu Muşlu hakkında şaşmaz hükmünü vermiştir:

Kara Kuvvetleri Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nin 6 Ekim 1965 tarih ve 965/1161 sayılı yazısına göre, Ahmet Muşlu bir ajandır!

Muşlu kerameti kendinden menkul şeyhler gibi istediği kadar *"ben ajan değilim"* desin, ANT'ın açıklamasından sonra Türk işçi hareketinde resmen *"ajan"* olarak damgalanmıştır. Üstelik Muşlu şimdi deşifre olmuş bir ajandır ve artık bugüne kadar hizmet ettiği çevreler de kendisine yâr olamayacaktır!

ÜNİVERSİTE

■ *Demirel ve Rektör Egeli'nin Terör Kanunu konusundaki demeçleri üniversitede tepki yarattı.*

BAŞBAKAN Demirel, Bayram Gazetesi'ne yazdığı yazıda *"Bayramlarda kırgınlıklar unutulur, küskünlüklerin yerini barış alır"* dediği halde Terör Tasarısı'ndan vazgeçmediğini belirten ve profesörleri suçlayan demeçler vererek ve demokrasilerde baskı gruplarının varlığını reddederek çatışmaları kendisi körükledi.

Demirel, Ankara Bayram Gazetesine verdiği demeçte *"Bizim demokratik rejimde baskı grupları yoktur. Baskı grupu diye ortaya çıkmak demokrasi sahtekârlığıdır"* demiş, İzmir'de de *"tasarıdan vazgeçmediklerini"* söylemiştir.

İstanbul Üniversitesi Rektörü Prof. Ekrem Şerif Egeli de, Terör Tasarısı konusundaki tartışmaların fikir hürriyetinin ortak bir tarifinin bulunmamasından ileri geldiğini söylemiş ve *"Bu konuda polemiğe girmek hatadır"* demiştir.

Prof. Kubalı ise, bu demecin *"fikir hürriyetine ve ilme karşı hükümeti desteklemek için verildiğini"* belirterek şunları söylemiştir: *"Bu demeç, daha ziyade Sayın Rektörün 1960'dan evvel iktidarla üniversite arasındaki gergin münasebetlerde oynadıkları malûm rolü tekrar oynamak istediğini göstermesi itibariyle üzerinde durulmaya değer... Bu çeşit bir rol, iktidar için olduğu gibi üniversitemiz için ve bilhassa kendileri için çok zararlıdır."*

Prof. Velidedeoğlu ve Prof. Tunaya da, gerek Demirel'in, gerekse Egeli'nin demeçlerini şiddetle tenkit etmişlerdir.

Prof. Egeli'nin çıkışından sonra, her alanda olduğu gibi, üniversitede de iktidarın dikta fetvacıları ile anayasa savunucuları artık kendilerini belli edecektir.

Sanayide Milliyetçilik

'DOKTORLARIN bazı ilâç şirketleriyle ortak olduğu' ortaya atılınca herkes bir şey var sandı. Gazetelerdeki açıklamalar'a işin içyüzünü anladık. Demek pek çok konuda aydın'ların bile gözü kördür. Halkın ne halde olduğunu hesaplayın.

Türkiye'de ilâç yapan, satan sermayenin yarıdan çoğu yabancıdır. Birkaç yerli şirket vardır, onlar da özel teşebbüstür. İlâç yüzünden yabancılara nasıl soyulduğumuzu halk bilmiyor.

Doktorlarımızdan 1553 tanesi bir araya gelip, 10 milyon sermayeli bir ortaklık kurmuşlar. İlâç yapıyorlarmış. Ve güya sürümü artırmak için reçetelerine hep kendi ilâçlarını yazıyorlarmış. Bu da yabancı sermaye sahip ve ortaklarının hoşuna gitmiyormuş. Gitmez, adamların hakkı var.

Ama Türk halkının hakkı yok mu? Bu gürültüler kopunca bir eczacı arkadaşıma gittim. İki ilâç gösterdi bana. Biri yerli, biri yabancı. İkisi de aynı ilâç ve 16 şar haplı. Yabancı olanın üzerinde "Türk Malı" yazıyor. Ama sadece Türkiye'de yapılıp paketlendiği için böyle diyorlar. Yabancı ilâcın adı "Terramicyn". İçinde 250 miligram "Tetrasyline" bulunan vitaminli bir antibiyotik. Fiyatı 29,20 lira.

Bir de yerli olana bakalım. Adı "Devasiklin *Vitamine". Bu da vitaminli* ve içinde 250 miligram "Tetrasyline" var. Fiyatı 7.90 lira. "Deva" yapımı... (Aynı ilâcın yerli özel teşebbüs yapımının fiyatı 13.70 lira.)

İşte iki şişe arasındaki fark! Eczacı arkadaşım başka ilâçlar da götserdi. Hepsinden böyle % 100, % 125 soygun! Hele o, 5 liradan 50 liraya kadar yabancı kremler, "Helena Rubinstein" ler. Hepsinin içinde 150 kuruşluk yerli "Krem Pertev" de bulunandan başka bir şey yok...

Yurdun çıkarları sadece sınırlarda değil, gerçek bir "milliyetçilik"le asıl endüstride, ticarette korunuyor. Bu bilince varan 1553 doktor, birleşip bir ortaklık kurmuşlar, reçetelerine kendi ilâçlarını yazıp sürüm sağlıyorlarmış. Şimdiye kadar yapmadılarsa yapsınlar. Kendi ilâçlarını yazsınlar. Hem yerli, hem ucuz. Öyle 15-20 ilâçta da kalmasınlar. Artırsınlar sermayelerini. Daha çok yapıp onları da yazsınlar. Hisse senetleri çıkarsınlar, elli lira, yüz lira, *birer pabuç giymeyip alalım.* Bu, hastayı sömürmek değil, korumaktır. Şimdi Ben "Deva"yı tutuyorum. Onu desteklemek istiyorum.

1553 doktor hepimize örnek olmuştur. Okullarda kullanılan kalemlerin yüzde doksanı yabancıdır, İngiliz, Çekoslovaktır. Kitapları, defterleri "özel teşebbüs" yapıp sürer. Öğretmenler de doktorların yaptığını yapabilirler.

"Deva" yı yaratan doktorları kutlarım.

FAKİR BAYKURT

Bağımsızlıktan Yarı Sömürgeliğe

FETHİ NACİ

İKTİSAT POLİTİKASI!

1838 İngiliz Ticaret Muahedesi, dış borçlar, Muharrem Kararnamesi, Dünyunu Umumiye... Bir İmparatorluğun bir yarı sömürge haline gelişinin nirengi noktalarıdır bunlar.

Sonra Milli Kurtuluş Savaşı. Öz kaynaklarımızla kalkınma çabaları. Ve sonra yeniden emperyalizme teslim oluş: Dış borçlar, yabancı uzmanlar. Ve derken yabancı üsler ve tesisler. Ekonomide ve politikada bağımlı bir ülke. Batı emperyalizmine ve kapitalizmine karşı kanla kazanılmış bir bağımsızlıktan tekrar yarı sömürgeliğe düşüş...

Cumhuriyet döneminde bağımsızlıktan yarı sömürgeliğe düşüşümüzü, ülkemizi yönetenlerin iktisat politikalarını kendi ağızlarından açıklayarak göstermeğe çalışacağız. Seçtiğimiz sözler, ayrıca bir yorum yapmayı gereksiz kılacak bir açıklıkla anlatmaktadır izlenen politikayı. Eklenecek tek nokta şudur: En hararetli devletçilik yılları da dahil olmak üzere, Türkiye'de, Cumhuriyet'ten bu yana, esas olarak, kapitalist kalkınma metodu uygulanmıştır.

MİLLÎ Kurtuluş Savaşı'ndan sonra, ilkin, İş Bankası (1924), Sanayi ve Maadin Bankası (1925) gibi kuruluşlarla ve Teşviki Sanayi Kanunu (1927) ile yalnız özel sektör eliyle kalkınma yolu denendi.

1929. İsmet Paşa'nın, Aralık ayında, Meclis'teki nutkundan: **«Her şeyden evvel fertçe ve devletçe birbirimize güvenerek ve birbirimize yardım ederek ve dayanarak bu yeni mücadeleyi, milli para, milli iktisat, milli tasarruf mücadelesini behemehal başaracağımıza itimat etmeliyiz.»**

1930. İsmet Paşa'nın, 30 Ağustos'ta, Sivas demiryolunun açılışında söylediği nutuktan: **«Liberalizm nazariyatı bütün bu memleketin güç anlıyacağı bir şeydir. Biz iktisadiyatta hakikaten mutedil devletçiyiz. Bizi bu istikamete sevkeden bu memleketin ihtiyacı ve bu milletin fıtri temayülüdür.»**

1931. Atatürk'ün, Ocak ayında, İzmir'de söylediği nutuktan: **«Fırkamızın takip ettiği program, bir istikametten tamamiyle demokratik halkçı bir program olmakla beraber iktisadi noktai nazardan devletçidir. Bu itibarla fırkamıza müstenit olan Hükümeti Cumhuriyetin her noktai nazardan vatandaşların hayatile, istikbalile ve refahile alâkadar olması tabiidir.»**

1935. İktisat Vekili Bayar'ın İzmir'de yaptığı bir konuşmadan: **«Devletçiliğin bizce manası şudur: Fertlerin hususi teşebbüslerini esas tutmak, fakat büyük bir milletin ve geniş bir memleketin bütün ihtiyaçlarını ve birçok şeylerin yapılmadığını göz önünde tutarak memleket iktisadiyatını devletin eline alması.»**

1937. Kasım ayında Atatürk'ün Meclis açış nutkundan: **«Bir defa, memekette topraksız çiftçi bırakılmamalıdır... Büyük çiftçi ve çiftlik sahiplerinin işletebilecekleri arazi genişliği, arazinin bulunduğu memleket bölgelerinin nüfus kesafetine ve toprak verim derecesine göre sınırlamak lâzımdır.»**

1938. İktisat Vekili Kesebir'in Aralık ayındaki konuşmasından: **«Yeni dört senelik plan başlıca modern ve lüzumlu bazı sanayi istihsalâtımızın artırılmasını, iktisadi istiklâlimizi ve milli müdafaamızı koruyacak yeni sanayi müesseseleri tesisini, limanlar ve büyük elektrik santralleri inşasını, deniz ticaret filomuzun ve tersanemizin yapılmasını istihdaf etmektedir.»**

1945. Ekonomi Bakanı Fuat Sirmen'in konuşmasından: **«Ekonomi Bakanlığının görüşü odur ki bir memleketin sınai kalkınması yalnız devlet eliyle istediğimiz hacimde ve süratte yapılamaz. Esasen hepimizin bağlı bulunduğu ve inandığı partimizin programı devletçiliğimizin hududunu ve şeklini tayin ederken burada ferdi teşebbüsü esas olarak kabul etmiştir.»**

1947. Hasan Saka hükümetinin programından: **«Şu noktayı belirtmek isterim ki hükümet her türlü ekonomik teşebbüslerde yerli olduğu kadar yabancı sermayeye geniş yer ayırmak ve bunları teşvik etmek kararındadır.»**

1950. Başbakan Ş. Günaltay'ın, Mayıs ayında, radyo konuşmasından: **«Memlekette hususi sanayiin inkişafını kolaylaştırmak maksadiyle, uzun vadeli krediler sağlıyacak bir sanayi bankası kurulması temin edilmiştir... Memlekette ecnebi sermayesi celbine matuf kanunla hariçten gelecek ve yurdun iktisadi kalkınmasına kullanılacak sermayelere transfer imkânı verilmiş olduğu gibi hususi teşebbüs erbabı tarafından hariçten temin olunacak kredilere de Hazine kefaleti temin edilmiştir.»**

Seçimden sonra kurulan 1. Menderes hükümetinin programından: **«Bundan böyle amme karakterini haiz olmayan sahalarda işletmeciliğe geçmiyeceğimiz gibi, muhtelif sebepler altında kurulmuş olan işletmeleri, amme hizmeti gören ve ana sanayie taalluk edenler hariç, muayyen bir plan dahilinde elverişli şartlarla peyderpey hususi teşebbüse devretmeye çalışacağız.»**

1954. Genel seçimlerden sonra kurulan Menderes hükümetinin programından: **«Memleketin sanayileşmesinde, zengin tabii kaynaklarımızın ve petrollerimizin bir an önce işletmeye açılmasında ve milletimizin hizmetine arzında yabancı sermaye ve teknik bilginin teşriki mesaisine verdiğimiz ehemmiyet... milletimizin tam tasvibine mazhar olmuş bulunmaktadır.»**

1955. Menderes'in Meclis'teki bir konuşmasından: **«Arzettiğim gibi bütün esaslı meselelerimiz bugün halledilmiş bulunmaktadır. Azami 1957'de, 1958'de bu memleket, hudutları yirmi sene kapansa dahi, kendi imkânlarıyla, kendi hudutları içinde müreffeh ve mesut bir hayat yaşayacak bir hale gelmektedir.»**

1957. Bayar'ın İstanbul konuşmasından: **«Biz memleketimizde Amerikalıların ilerleyişleri seyrini takip ederek çalışmaktayız. Öyle ümit ediyoruz ki 30 sene sonra bu mübarek memleket 50 milyon nüfusu ile küçük bir Amerika olacaktır.»**

YER darlığından bu kadar örnekle yetiniyorum. Sonra 27 Mayıs. Karma hükümetler. Ve Adalet Partisi iktidarı...

Yukarıya aldığım sözler, Cumhuriyet'le başlayan «milli» sıfatlı ilkelerin, **«iktisadi istiklâl»** gibi, **«halkın refahı»** gibi sözlerin zamanla bir yana itildiğini, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra **«özel sektör»** ve **«yabancı sermaye»** sözlerinin ön plana çıktığını, DP iktidarının yeni sömürgeciliğin hizmetinde bir iktidar olduğunu açıkça gösteriyor. AP, bu politikada, DP'yi de geçmek yarışındadır.

Gerek 19. yüzyıl Osmanlı tarihi, gerek Cumhuriyet'ten bu yana geçirilen deneyler, ekonomik bağımsızlık olmadıkça siyasi bağımsızlığın bir şey ifade etmediğini açıkça göstermektedir. **«İkinci Milli Kurtuluş Savaşı»** ilkesi, bu gerçeklerin ışığında ortaya atılmış bir ilkedir. Ve tarihin bir kere daha tekerrür etmemesi, bu ilkenin gerçekleşmesine bağlıdır: Yani Türkiye'nin nihayet kendi kalkınma yolunu, kapitalist olmayan kalkınma yolunu bulup uygulamasına, böylece hem politik, hem ekonomik özgürlüğünü elde etmesine...

"VALLA PADİŞAH ANGARADA OTURUR!"

GECE çıkan fırtına, kar yüksekliğini bir kat daha artırmış. Soğuk da ona göre arttıkça artmış.

Mustafa geldi erkenden, «eyvah» dedi «bugün koyunlar aç kalacak.»

«Otun mu tükendi?»

«Ot birez var amma yedirecek yer yok. Bu karda, bu fırtınada çıkaramak koyunları. Çıkaramayınca da doyuramak. Çünkü içerde üstüste duruyorlar nerdeyse. Altları da yaş. Orada ot verilmez.»

«Sizin oraya gidelim» dedim.

Kalktık. Karın kalınlığı bir buçuk metre var.

Evden çıktıktan sonra birkaç adım atmıştım ki Mustafa koluma yapıştı, «dur gitme, kuyuya düşeceksin» dedi. Megersem, karın altında Mehmet Yaşar'ın açtığı bir kuyu varmış. Tulumbası falan yok tabii. Daha kazılması da bitmemiş ama iyi havalarda dibine biriken suları almak mümkün oluyormuş. Karın altında kalan kuyunun ağzını temizlemek ve su almak geldi akıllarına. Çocuklardan birisi Çingil denen bir bakır kap getirdi, urgana bağladılar. Karı küredikten sonra sallandırıp da su çıkaracaklardı, biz yürüdük...

Yürürken ayağım bir çula dolandı. Bir kazığa çul bağlamışlar. Mustafa güldü. **«Mehmet Yaşar'ın yazlık kenefinin kapısıdır bu çul»** dedi. Demek çulu kazıktan kazığa gerince kapı yerine geçiyor. Sen de geçiyorsun arkasına, ne güzel memleket!

Ne yenilik varsa bu Mehmet Yaşar getirmiş buraya zaten. Yazlık kenef onun, kazılmış kuyu onun, yer üstüne yaptırılmış oda onun. Köyün en uyanık insanı. Bir de kavaklık yapmış köyün dışına. Adana'dan göçüp gelmesinin bunları yapmasında büyük rolü var. Siyasal yönden de büyük bir aşamaya gelmiş Mehmet Yaşar: Eskiden koyu demokrat iken 3 Haziran 1960 günü halkçı olmuş. «Şimdilerde ortanın sonundayım» diyor. Dikkat edin, ortanın solunda değil, «ortanın sonunda». Artık bu deyimin onun içindeki kavramı neyse, o da böyle bir yol tutturmuş. **«Ben nişanlı değilim, kime olsa dönerim. Bu işin İşçi Partine kadar yolu var arkadaş»** diyor...

Mıskal Kadın: "Görmüşem örgetmen talim ettirir; sol, sağ! sol, sağ!"

«Nerde senin ev Mustafa, hani?»

«Aha geldik!»

Dümdüz yürürken iki adım aşağı indik. Önümüzde açık bir kapı. Bükülerek girdik içeri. Göz gözü görmüyor. Gözlerimiz karanlığa alışsın diye bekledik biraz. Sonra sol yanımızda bir deliğe girdik. İçerisi koyun dolu. Tipi yüzünden kapattığı 'pece'yi açtı Mustafa. Peceyi açınca içeriyi görecek kadar ışık girdi.

Ayaklarımızın altı vıcık vıcık koyun mayısı. Bütün gün hattâ bütün bir mevsim ayakta duruyor bu koyunlar. Hem sıkışık olmalarından hem de altlarının yaş olmasından yatamıyorlar.

«Şu dilsiz hayvanlar için ayrı bir ahır yapsan, biraz geniş tuttursan, altlarına da kuru gübre serpelesen, rahat etseler olmaz mı?» diyorum. **«Biz de köylüyüz, ahırımızda yemlikler vardır duvar boyunca. Oraya saman doldururuz, hem dinlenir hem yerler. Altlarına kuru gübre serpeleriz, rahatça yatarlar. Daha düne kadar bu vazife benimdi evde. Yıllarca yaptım bunu.»**

«Adet olmamış bizde, ahır yok bizde» diyor. **«[illegible]ği budur bizimkinin. Yeniden ev yaptıramam. Bu koyunların çoğu bahara çıkamaz. Beni zengin-mengin belleme bunları görüp de. On burda on da ötede. Yirmi koyunum var altı üstü. Buna karşı gökte uçan kuşa borcum var. Hökümetin Pangasına borcum var. Bu borçların birezi döl dökümüne, birezi kuzu kırımına, (Döl dökümü: koyunların kuzulama zamanı).»**

Koyunların durumu gerçekten yürekler acısıydı. Hem altları yaş olsun, hem aç dursunlar, olacak iş miydi bu? (Bereket ertesi gün tipi durdu da evin hemen önüne çıkarıp ot verdi Mustafa, herkes gibi.)

Mustafa'nın koyunlarını görünce, ister istemez Elazığ'daki Piyade Alayını düşündüm. On yıl önce askerdim Elazığ'da. Kış da Van çevresinde gördüğüm kıştan aşağı değildi hani. Askerlerin yattıkları yere kiremitlerin arasından kar girmesi bir yana, yemek yedirecek yerimiz yoktu. Koğuşun önüne toplardık çocukları, karın üstünde ayakta dağıtır içerlerdi çorbalarını. İyi havalarda da aynı yere rahatça oturarak olur giderdi tabii...

Mustafa'nın koyunları yerlerini iyi ısıtmışlar ya o avuç içi kadar peceyi açınca hemen soğudu içerisi ve de kar dolmaya başladı. Onun için Mustafa hemen deliği tıkadı ve «gidelim» dedi.

Nereye gideceğiz? Göz gözü görmüyor

«Ana!» diye inledi Mustafa.

«Hı!» diye bir ses geldi.

Sesin geldiği yana yürüdük.

Tamtakır ev

Dar geçidi bitirince yaşlı bir kadın gördük evin ortasında. Yan peceden azcık ışık giriyordu. Belki de bu arada açıverdi ışığı kadın. Bu kadın Mıskal Kadın'ın ta kendisiydi. Beni yaban yerine koyup görmeğe gelmişti dün.

Bu bölümün tabanında mayıs yok. Orta yerde bir tandır var. Toprak taban sergisiz. Bir kaç parça şilteyi toplayıp köşeye koymuşlar. Tandırda ateş de yok. Ateşsiz, kupkuru bir çukur olan tandırın başına oturmuş karanlıkta, düşünüyor Mıskal. Dışarda tipi inim inim inliyor. Peceden kar içeri giriyor. Koyunların kaldığı yerden gelen sıcaklık da yetmez burayı ısıtmaya.

«Bu ev bana Nigar Kadından yadigar kaldı» diyor Mıskal. **«O olmasa şuncağızımız da olmazdı.»**

Bunları yarı kürtçe yarı türkçe söylüyor. Anlayamadığım yerlerini Mustafa türkçeleştiriyor bana.

«Şurda da koyun var» diyerek ileriyi gösteriyor Mustafa. Ve yürüyoruz. Koyunların önüne gerdiği değneği alıyor, koyunların arasına giriyoruz. Koyunların yarısı da buradaymış. Onların durumu da öteki bölmedekilere benziyor. Bu yeraltı evinin yapılışı çok eski. Ama öyle ayarlanmış ki yapılırken, birbirine bağlı üç göz olacak, ortasında insanlar, iki yanındakilerde de hayvanlar kalacak. **«Bu iki gözün biri koyunlar biri de öküzler için düşünülmüştür»** diyor Mustafa. **«Ama öküz olmayınca ikisine de koyun dıkılabiliyor».**

Köyde bazı evlerin bir çift öküzü var. Öküzü olan evin kağnısı da oluyor. Hafiften çifçilik yapan aileler bunlar. Tarlaya gidip gelirken üstüne heybeyi atıp öküze biniyorlar.

«Tandırı niye yakmadın erkenden» diyorum Mıskal Kadına. **«Bizde kadının ilk işi tandırı yakıp tencereyi üstüne oturtmaktır. Evin içi şöyle bir dumana boğulmalı da insanın içi ısınmalı sabah sabah. Hele böyle günde nasıl duruyorsun odsuz ocaksız?»**

«Ben öğle sonu yakarım tandırı» diyor. **«İçine de öğün çömleğini oturturum. Ayaklarımı tandırın sıcağına sallar, üstüne de çul örterim. Geceye kadar sıcak kalır tandır.»**

«Pekl bacaklarından yukarısı?»

«Ayağını sıcak tut başını serin!»

Alışınca katlanılıyor demek. Tandırın hava deliğini buldum koyunluğun kapısına doğru ilerleyince. **«Küllen de açık»** dedim, **«bari tandırı yakınca külleyi kapa da çabuk soğumasın?»**

«Olur mu külle kapatılmadan!» dedi.

Duvarlara elimi sürüyorum, ufacık ufacık taşların yamru yumru yanyana getirilmesinden ibaret. Üstelik tandırdan çıkan bütün duman bu duvarlara sıvanmış. Bizim köyün evleri gibi yani. Istampa olarak bile kullanılabilir duvardaki ıslak is.

Mıskal'ın tüm varlığı, köşedeki şiltelerin dışında kalan bir tencereyle birkaç sahandan ibaretti. Bir torbada da un. Tezek yönünden sıkıntıda olduğunu sanıyorum Mıskal'ın. Bu tandırın böylesi günde yanmaması başka anlama gelmez. Koyunların altında kat kat mayıs vardı ama onun kazılması, kurutul-

Yeraltında Bir Anadolu — III.

MAHMUT MAKAL

Doğunun çocukları, sefalet çocuklarıdır...

ması, için üstünden bir yaz geçmesi gerekirdi. Bunu soruyorum, ıhı mıhı ediyor...

Mustafa'nın evi tam anlamıyla tamtakır.

"Valla bilmenem"

Mıskal Kadın'la biraz görüşmek, konuşmak istiyorum. Tandırın başına oturdum. Ona dört beş cümlelik bir söylev çektim. Söylevin içinde kaloriferden sobaya, havagazından gazocağınadek her şey var. Elektrik bile. Tanımlamaya çalışmışsam da anlamadı Mıskal. Kadında yaş seksen. Ve dipdiri duruyor. Demek onun yapısı da bu iklime göre yapılmış...

Başka şeyler sormak geçiyor içimden, gelişigüzel:

«İsmet Paşa'yı bilir misin, duydun mu?»

«Valla bilmenem.»

«Süleyman Demirel, Başbakanımız...?»

«Valla Demir ben bilmem.»

«Rey verdin mi, kime verdin?»

«Kime verdim bilmem valla.»

(Yanımızda duran Mehmet Yaşar'ı gösteriyor: «Ona vermişem,» diyor).

«Sen hiç komünist gördün mü, neymiş şu komünist dedikleri?»

«Valla bilmenem gamanis ne, hiç görmemişem.»

«Başımızda kim var, Cumhurbaşkanı nerde oturur?»

«Valla Padişah İsdambılda, yok Angarada oturur.»

«Tural'ın Emirnamesini duydun mu?»

«Valla emir almamışem seksen yaşıma gelmişim de.»

«141-142 nci maddeleri duydun mu, komünizmi önleyici maddeleri?»

«Gamanis görmemişem, madde duymamışem he valla.»

«Elektrik gördün mü hiç, şöyle düğmeyi çevirince yanar?»

«Anlamamışem ne dirsin he valla ve billa.»

«Amerikalı gördün mü, sever misin?»

«Valla duymuşem, o gavırdır bizi keser.»

«Ama dostumuz onlar?»

«Valla gavır dost olmaz. Eşşek derisi de post olmaz...»

«Gavurlar ay'a gitmek istiyorlar, ne dersin, olur mu?»

«Valla yalandır, gidemezler. Allah ay'ı gökyüzüne koymuştur.»

«Radyo ne işe yarar, hiç gördün mü, dinledin mi?»

«Valla Hacı Yaşar getirmiştir bi tene. Eskiden Kemal Yaşar türkü söyletirdi. Hinci dili tükenmiş, bahara söyleyecek.» (Pili tükenmiş demek istiyor.)

«Osman Serdengeçti'yi duydun mu hiç?»

«Valla kimbilir kimdir, he valla çok Osman vardır.»

«Sol sağ ya da solculuk sağcılık duydun mu, ne düşünürsün?»

«Valla derim, gitmişem mektebin yanına, görmüşem örgetmen talim ettirir: sol, sağ! sol, sağ!»

«Köyünüzün bağlı olduğu Van'a gittin mi hiç, gördün mü?»

«Valla ve billa gitmemişem, görmemişem.»

Bir yandan da gülüyor, hiç düşünmeden cevap verdikten sonra basıyor kahkahayı anlamsız sorularım için

«Ankara'da padişahtan başka kim oturur?»

«Bilmenem kim oturur.»

«Sandığa niçin rey atarız?»

«Valla bilmem, bana verirler bir kağıt, ben de sandığa (eliyle oy atma hareketi yapıyor) atarım onu.»

«Ya demokrasi?»

«Yok, vala bilmenem öyle şey.»

«Mıskal Kadın, seksen yaş yaşamışın, daha da yaşayasın. Eskiden nasıldı dünya, şimdilerde nasıl, fark görüyor musun, neler düşünüyorsun?»

Ayaklandı, heyecanla elini tuttu peceden gelen karın altına:

«Bu kar hep böyle yağar, her kış yağar» dedi. «Valla bereket kalmadı, saygı kalmadı. Gücü gücü yeteni dövüyor. Parası olan haklı çıkıyor. Eşkıya yoktu eskiden, hinci çoğaldı. Valla Kemal'in devri başkadır... Atatürk iyi padişahtı. Hökümet vardı. Bulgurumu, yorganımı elimden alsalar hökümete gidemem hinci...»

Değişen nedir?

Evden çıkıyoruz. Evin dışı toprakla bitişik, düz. Öteki evlerin yapımı, kullanımı da aynı.

Mustafa boyuna Hacca gidecek birinden söz ediyor. Köyün en zenginiymiş. İkiyüz kadar koyunu varmış. Ayrıca, Hacca gitmenin yeni bir biçimi varmış, o biçim gidecekmiş: Gidemeyecek olanlar para veriyormuş, hepsinin yerine gidiyormuş gidecek olan.

Hacının evine gidiyoruz. *Her şey* aynı, Mustafanınkinde olduğu gibi. Bir Karagöz Gazetesi bulmuşlar, onu saklıyorlar. Neymiş, Ramazan olmasına rağmen Süleyman Demirel Efendi ağzına kadeh götürüyormuş da Kosigin'le, onun resmini saklıyorlarmış, oy zamanı gelenlere gösterip müslüman olmadıklarını söyleyeceklermiş...

Köyün içinde şöyle bir dolaşalım, öleceksek ölelim, diyorum.

Yürürken bir evin kapısını açık buldum ve daldım. Öyle ya, şu köyün ve de köylülerin yaşantısını görmek istiyorum, görmeğe geldim. Hani var ya Behçet Kemal'in «Görmeğe Geldim»i, öyle işte...

İçeriyi duman doldurmuş adamakıllı. Bu *dumanda ferman okumak* mümkün değil ama girdik bir kere. «Dükkancı Ağa»nın karısını tandırın başında bulduk. Aylardır eli değmemiş de şimdi başının kirini yıkayormuş tandırın başında. Bir tas su ısıtmış ve eğilmiş evin toprak tabanına, o iki yanlı kemik taraklardan almış bir de, boyuna tarak vuruyor saçına. Saçı da ağarmış, dolaşık. Avuç avuç eline geliyor tarağı vurdukça.

İşini bırakıp kalkmak istedi bizi görünce. «Bir şey yok, işine bak» dedim. Ama devam etmedi, engel olduğum için üzüldüm.

Köşede şilteler ve kap kacak. Duvarlar isle sıvalı. Çömlek gibi bir şeyler asılı. Tabanda serili bir şey yok, kilim falan. Mıskal Kadın'ın evi gibi tıpkı. *Biz bize benzeriz, ev eve benzer...* Evi dolduran duman peceden çıkmak isterken kar da girmek istiyor ve el içi kadar delikte, girerdin - çıkardın diye kavga ediyor ikisi. Dükkâncı Ağa'nın karısı ise tam anlamıyla hayatla kavga ediyor. Onun ömür boyu yaptığı ve yapacağı bu kavga, ben yurtta barışı, yani insanca yaşama aşamasına ulaşılarak ilkellikten kurtuluşu düşündürüyor bana. Ama bunları, bu ilkellik içinde yaşama kavgası verenleri kurtarmak bir yana, kurtulmasını isteyenlere ne lekeler sürüyorlar siyaset piyasasında, görüyorsunuz. Sınıf farkı yokmuş v.b. Falanca sömürücü tüccar ya da fabrikatör, siyaset cambazı, din tüccarı, milliyetçilik tüccarının karısı da Mıskal gibi, Dükkâncı Ağa'nın karısı gibi mi? Mıskal'a göstersek onların yaşantısını ve de birkaç gün taddırsak, bu iki dünya arasında fark olup olmadığını sorsak, acaba «fark yok» der mi Mıskal ya da Dükkâncı Ağa'nın Suna'sı? Mıskal'a sorduğum soruları 17 yaşındaki Yıldız'a sordum. Aldığım karşılıklar aynısı.

Eyyy! Değişen ne?..

(Devamı var)

Bütün gün, hattâ bütün bir mevsim ayakta duruyor bu koyunlar... Hem altları yaş hem de karınları aç...

BANKALAR ARASINDA

7129 sayılı Bankalar Kanunu, *"Bankacılık mesleğinin inkişafı, Bankalar arasında tesanüt temini ve haksız rekabeti bertaraf edecek tedbirleri ittihaz ve tatbik etmek maksadiyle...."* Bankalar Birliğini kurmuştur. 57. madde hükmüne göre, bütün bankaların üye olmak zorunda bulunduğu bu teşekkül, bankaları geliştirmek için her türlü tedbirleri alacaktır. Bankalar arası ilişkilerde mesleki dayanışmayı güçlendirecektir. Üyeleri arasında haksız rekabeti yitirmek için bütün tedbirleri adacaktır. Bunların yanında da iç ve dış ilişkilerde, Türk Bankacılığını temsil edecek bankacılığın gelişmesini izleyerek üyelerine tavsiyelerde bulunacak, bankacılık işlemlerinde birlik sağlayacaktır. Hatâ daha da öteye giderek, banka ve bankacılık konularında resmi makam ve kurullara danışmanlık edecektir.

Yasanın ve Birliğin kuruluş amaçlarının hep bir hedefi gösterdiği açıktır. Bankalarımızın birlik içinde, yurt kalkınmasında üzerlerine düşen ödevi tam yerine getirebilmesini sağlamak.

Ancak, bugünkü durum çerçevesinde bunun imkânsızlığını da belirtmeliyiz. Çünkü, bankalarımız, aralarındaki korkunç rekabet ve alışılagelmiş plasman politikalarıyla kapkaç krediye angajedirler. Bir başka deyimle, bugünkü düzeni devam ettirmek zorundadırlar. Bunun nedenlerini kısaca incelediğimizde, durum apaçık ortaya çıkacaktır.

Çok uzun ömürlü bankalarımızın varlığı belirtilebilir. Örneğin bir Ziraat Bankasının 100 yılı aşkın bir süredir gelişme kaydettiği, büyük bankalarımız arasında olan bir T. Ticaret Bankasının daha geçtiğimiz günlerde 54. yılını kutladığı söylenebilir. Ama, bugünün anlamında ya da yüz yıl öncesinin davranışları anlamında bankâcılığı bizde sadece yabancı bankalar yapmışlardır. Bu anlamda ilk milli bankamız, 1924 yılında kurulan T. İş Bankasıdır.

O yıllara kadar, Türkiyemizde bankacılık işlemlerini Osmanlı Bankası, Doyçe Bank, Selânik Bankası, daha sonraları Banka Komerçiyale İtalyana, Banko Di Roma ve Holantse Bank Uni N.V. diye sıralayabileceğimiz yabancı bankalar yapmıştır. Bu bankalar sırasıyla, İngiliz, Alman, Fransız, İtalyan ve Hollanda finans gruplarına dayanmaktadır. Ve ülkemizdeki bankacılık geleneği de bu uluslararası finans gruplarının kendi ülkeleri lehine bütün olanaklarıyle kurdukları rekabet anlayışıyla gelişmiş bulunmaktadır.

Yabancı bankalar, Osmanlı İmparatorluğunun bütün ekonomik ve siyasal durumunu ele geçirmek amacıyla çalışmışlardır. Zaman zaman, yönetimin şu ya da bu devlet lehine davranışlarıyla da başarı kazanmışlardır. *"Düyûn-u Umumiye"* birleşmesinden sonra dahi bu rekabet durmamış, giderek daha da gelişmiştir. Tabii bu yüzden de, bankalar Türk ekonomisinin kalkınması, gelişmesi için değil, kendilerine en yararlı olanaklar sağlıyacak bir da'ha, bir hammadde deposu ve tüketim pazarı olarak kalmamıza çaba harcamışlardır. Bütün kredilerin plasmanı, bu genel felsefeye uygun olarak, komisyonculuk, ithalât ve ihracatçılık gibi aracı işlerine ayrılmışıtr.

Milli ekonomi yaratılması çabaları, bankaların buna katkıda bulunması gerekleri üzerinde durulurken de, bu gelenek ve görenekten hareket edilmiştir. Böylelikle 1930 sanayi planı dönemi dışında, bankaların kredi plafonları serbest bırakılmış, büyük miktardaki meblâğlar, aracı işlere akıtılmıştır. Ticari kredilerin, hem her an çekilebilecek mevduat karşılığında seyyal oluşu, hem de yatırım kredilerinin uzun vadenin yanında az faiz getirmesi, kısa zamanda bankalarımızı, bir finansman kaynağı olmaktan çıkarıp, birer ticaret kurumu haline getirmiştir.

Rekabet

Oysa, dayandıkları kaynaklar, doğrudan doğruya, yarın garantisinden yoksun, bütün tasarrufu temel ihtiyaç maddelerini daha az tüketmekten meydana gelmiş yoksul kitlelerdir. 1965 yılı sonundaki 9.822 milyon liralık tasarruf mevduatının 4.817 milyon Liralık kısmı 1 - 10.000 lira arasındaki tasarrufların birikimidir. Bunun dağılımı da, 1 - 100 lira arasında 93 milyon, 101 - 200 lira arasında 94 milyon 201 - 400 lira arasında 227 milyon, 401 - 1.000 lira arasında 586 milyon, 1.001 - 5.000 lira arasında 2.238 milyon, 5.001 - 10.000 lira arasında ise 1.579 milyon lira tutmaktadır.

Bu rakamlar da göstermektedir ki bankalarımızın müşterileri daha çok küçük tasarruf sahipleridir.

Böylesine küçük tasarrufların sahipleri, artırabildikleri paralarla hiç bir zaman yarınlarını garanti edemiyeceklerinden emin bulunmaktadırlar. Bu bakımdan, bu garantiyi en kısa zamanda elde etmenin hırsıyla, ikramiyelerin, bu ikramiyeleri tanıtmada ustaca kullanılan sloganların peşine düşmekte, seyyal bir tutum takınmaktadırlar. Bankalar da bu durumu çok iyi bildiklerinden, daha fazla kredi olanaklarına kavuşabilmek için, daha cazip ikramiyeler vermekte, reklâmlar yapmaktadırlar. Tabii bu da bankalararası rekabeti alabildiğine geliştirmekte, kitleler üzerinde sağlanan etkiye göre sonuçlar yaratmaktadır.

Yasanın getirdiği Bankalar Birliği, sadece bu rekabeti daha olumlu şekle sokmak amacını taşımaktadır. Bankalarımızın, belirli kurallarda anlaşarak, davranışlarını ayarlamalarını ve seyyaliyet yerine durgun bir mevduat seyri yaratarak, yatırımlarda önemli görevler yüklenmeleri amacını gütmüştür yasa koyucu.

Ne var ki, eski gelenek, ilk defa 1930 yılında Ziraat Bankası tarafından denenen ikramiye dağıtma sistemini geliştirmiştir. Sadece bir kaç kere denenip bırakılan bu sistem, Yapı ve Kredi Bankası'nın kuruluşundan sonra, Bankalar için vazgeçilmez bir mevduat toplama metodu olarak kabul edilmiştir. Hattâ zamanla o hale gelmiştir ki, aynadan tarağa, semaverden tepsiye, altından mobilyeli eve kadar, bir insanın aklına gelebilecek her şey, *"boş yok"* lotaryacılığı biçimine girmiştir. Ve biriktirdiği parayı her banka şubesinin açılışında oradan oraya dolaştırandan tutun, borca girerek mevduat yatıranlara kadar her türlü davranışla karşılaşılmıştır.

İkramiye

Ev, apartman, döşeli kat, ağırlığınca altın gibi çok değişik ve ilginç ikramiyelerin yanında, açılış hediyeleri, çeşitli armağanlar, bu rekabeti artırdığı gibi, bazı kişilerin, hediye dağıtarak, bir insanı ilgilendirecek bütün olanakları sağlayacağını ilân ederek bankalar kurmasına, toplanan mevduatı, çeşitli işlerde ucuz kredi biçiminde kullanmasına kadar varmıştır iş. Bankacılık, bir finansman kurumu olmaktan çıkmış, aracılara kredi açan bir ticarethane olmaktan da uzaklaşmış, sadece *"bulan kazanıyor"* kurumları haline gelmiştir. 1950 - 1957 lerin havası budur. Durmadan bankalar kurulmakta, şubeler açılmakta, alabildiğine ikramiye ya da armağan dağıtılmaktadır. Artık ciddi bir rekabetten bile söz edilememekte, armağanların yanında, Ödünç Para Verme İşleri yasasının hükümleri bir yana itilmekte, yapılan masrafların karşılanması, yükselen tasarruf mevduatı maliyetine uygun biçimde kâr sağlanabilmesi için, alabildiğine yüksek faizle krediler verilmektedir. Tabii bu krediler daha çok paravan firmalara, kısa dönemde zengin olmayı kurmuş açıkgözlere verildiği için geri gelmemekte, batmaktadır.

Öyle ki, yeni kurulan bankaların yaşayabilmek için giriştikleri bu durum, aralarındaki büyük rekabete rağmen gelişmiş, oturmuş bankaları da etkilemekte, mevduat büyük bankalardan bu yeni kurulan ya da, *"bankacılığın vakar ve haysiyetine yakışmayacak"* armağanlar verebilenlere akmaktadır. Büyük balığın, küçük balığı yutması doğrusu tersine dönmek üzeredir. Özellikle büyük orandaki mevduatın çok küçük rakamlardan birikmiş bulunması, üzerinde titizlikle durulması gerekli sorunları ortaya çıkarmıştır.

Üst Kademede

İşte 1957 yılında 7129 sayılı Bankalar yasası, böyle bir ortamı düzenlemek amacıyla çıkarılmış, yukarıda belirttiğimiz Bankalar Birliğinin kurulması zorunlu sayılmıştır. Ama, ortamı düzeltmek için bu da yeterli değildir. Yine yasa ile, *"Bu kanunla verilen işleri yapmakla ve memleketteki iktisadi faaliyetlerin icaplarına göre banka plasmanları üzerinde keyfiyet ve kemiyet bakımından tanzim tedbirleri ittihazına ve umumi kredi hacmi ile umumi kredi hacmi içinde muhtelif kredi nevilerinin sektörler ve mevzular itibariyle tevezüü tarzını ayarlamaya matuf kararlar almak ve bu kanunun tatbikatı ile veya alelıtlak bankacılık ve kredi mevzuları ile ilgili hususlarda Hükümetce tevdi edilecek mevzularda istişari mütalâalar vermekle vazifeli Banka Kredilerini Tanzim Komitesi kurulur."* (Md. 47) Komitenin kimlerden, nasıl kurulduğuna geçmeden, görev ve yetkilerine bir göz atmak, sanıyorum, tabanda devam eden mevduat elde et-

Bülent Yazıcı
(İş Bankası Genel Müdürü)

Fahrettin Ulaş
(Yapı Kredi Genel Müdürü)

RÖLÂNTİ
BANK
BİR ÇEKİLİŞTE
55
MİLYON VERİYOR

ŞİŞBANK
BİR ÇEKİLİŞTE
BANKANIN
HEPSİNİ
VERİYOR!

ÖLÜM KALIM SAVAŞI

me rekabetinin, bir de çok üst kademede devam etmesinin nedenlerini de ortaya koyacaktır.

Banka Kredilerini Tanzim Komitesi, sadece bankaların kredilerinin mevduat oranlarına göre limitlerini ya da sektörler arası dağılımını kararlaştırmakla kalmaz. Yurttaki ekonomik faaliyetin gereklerine göre, gerek nicelik, gerek nitelik bakımından da düzenleme tedbirleri alarak, banka kredilerini plafone eder. Bu demektir ki, sistem, sadece kapkaç ve aracı bir ticaret düzeni ise, yatırım politikası diye bir sorun yoksa, bunun sürdürülmesi, ya da değiştirilmesi Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin elindedir. Kalkınma felsefesini kavrayıp, kalkınmaya bütün bankaların katkıda bulunmasına inandıkları takdirde, tabandaki rekabeti, frenleyerek, kredilerin büyük ölçüde sanayi yatırımlarına kaydırılması ya da bir plasman furyasını devam ettirerek sadece ticari kredilerle yetinilmesi olanakları tamamen bu komitenin elindedir.

Sadece o kadar da değil, devamlı rekabetin getirdiği yüksek disponibilite zorunluğunu ayarlayarak, bazı bankaları sıkıştırmak, zor durumda bırakmak da yine bu komitenin yetkileri arasındadır. Örneğin, tasarruf mevduatının maliyeti, çok yüksektir. Ortalama bir hesapla % 7'yi bulmaktadır. Bunun plasmanı ise, ticari kredilerde % 10,5, finansmanda ise % 5 - 9 arasında değişmektedir. Ticari kredilerde, faizin yanında acyo gibi, komisyon gibi çok değişik iskonto primlerini de buna katarsak, böylelikle kâr olanakları artırılabilir. Ancak, devamlı bir artış ve devamlı bir plasman gelişmesinin sürdürülmesi gereklidir. Ve zaten, mevduatın karşılıklardan sonra kalan büyük kısmı, plase edilmektedir.

Bu karışıklıklar, mevduatın belirli bir oranının, Banka Kredilerini Tanzim Komitesi kararları ile ve % 6,5 faiz karşılığında Amortisman ve Kredi sandığına yatırılır. Komite karşılık oranını % 10'dan az, % 20'den fazla olmamak kaydiyle düzenleyebilir. 7129 sayılı yasaya ek 153 ve 301 sayılı yasalarla bu limitler daha da yükseltilmiştir. Bunun yanında, bir de disponibilite vardır. Ve genellikle Bankalarda karşılıklarla disponibilite, % 50'yi bulur. Böylelikle, mevduatın maliyeti daha da artar.

Komitenin aldığı bir karar, karşılık ve disponibilite bakımından bütün mevduat ve Merkez Bankası kredilerini kullanmış bir bankayı ferahlığa kavuşturabileceği gibi, sıkıştırılabilir de... Karşılıkların bir anda % 10 artırılıvermesi, Amortisman ve Kredi Sandığına büyük miktarda paranın yatırılmasını gerektirir. Karşılıklar, Merkez Bankası kredileriyle ilgili olduğu için, bankalar buna derhal uymak zorundadırlar. Ve artan bu % 10, bazı anlarda bankanın seyyal mevduatını karşılamasını imkânsız kılar ve onu tasfiyeye sürükler.

Yüksek seviyedeki rekabet ise böylelikle, komiteye üye olabilmişler lehine bir durum yaratır. Çok zaman bu yapılmaktadır. Komite üyelerinin teşekkülü de, bankalararası rekabette böyle bir durumu yaratacak şekilde düzenlenmiştir.

Banka Kredilerini Tanzim Komitesi, üç Bakan, Merkez Bankası Genel Müdürü, Hazine Genel Müdürü, İç Ticaret Genel Müdürü, Amortisman ve Kredi Sandığı Genel Müdürü ile, Odalar Birliği temsilcisi, Bankalar Birliği Temsilcisinin yanında, sermayeleriyle karşılıkları tutarı 5 Milyon Lira'dan fazla bankalardan 4, daha az olan bankalardan 1 genel müdürden teşekkül eder. Bankalar Birliği Genel Sekreteri, Birlik yönetim kurulu tarafından atanır. Birlik Yönetim Kurulunda ise, bankalar genel kurulda mevduat ve sermayeleri ile orantılı oy sahibi oldukları için, her zaman büyük bankalar egemendir. Ve Genel Sekreter bu büyük Bankaların istediği kişi olarak oraya gelebilir.

Komite üyeleri, sadece bankacılık sorunlarıyla değil, genel ekonomik konularda da danışman olarak görev alacakları için, Hükümetle çok yakından ilişki kurmak durumunda olan kişilerdir. Kredi plafonlarının ayarlanmasında, uysal bir tutum göstererek, hükümet politikasının işlemesinde yardımcı olabilirler. Karşılığında da belirttiğim gibi, rakipleri aleyhine disponibilite sıkışıklığı, mevduat maiyetini dayanılmayacak bir seviyeye yükseltmek, Maliye Bakanlığı kontroluna girmiş bankalar üzerinde konsorsium görevlisi olarak karar yetkisine sahip olmak gibi olanaklara kavuşurlar.

Bu yüzden de komiteye girebilmek için, kulis yapar, birbirleriyle oy savaşına girişirler. Son komite seçimlerinde, Yapı ve Kredi Bankası Genel Müdürüyle, Akbank Genel Müdürü arasında buna benzer bir çekişme olmuştur. Ve iki oy farkla Akbank Genel Müdürü Banka Kredilerini Tanzim Komitesine üye seçilmiştir.

Bankaların birlik içnde, korkunç bir rekabete girmeksizin, kalkınmamıza yararlı olmaları, hem planın hem de kendi yasalarının gereği olmasına rağmen, elde edilecek büyük avantajlar ve süregelen alışkanlıklar dolayısiyle, rekabet giderek hızlanmakta, böylelikle, hiç de yararlı olmayan ticari kredi plafonları alabildiğine geliştirilmektedir.

Bu durum sonunda devleti, hiç olmazsa devlet yatırımlarını uygulayabilmek amacıyla Bankaların Karşılık fonlarından yararlanan bir Devlet Yatırım Bankası kurmaya zorlamıştır. 301 sayılı yasanın kabulünden sonra, Yatırım ve Kredi Bankalarının temsilcileri ile, planlamaya uygun bir Komite kurulması için, Sanayi Bakanının da komiteye alınması sonucunda, hükümetin felsefesi de liberal ekonomiye uygun biçimde olduğu için, yararlı kredileri ummak büsbütün olanaksızdır. Gelişme ve bugünkü durum, bize bunu göstermektedir.

Bu konuda en son tasfiye edilen T. Kredi Bankasını örnek olarak gösterebilirim. Böylece yüksek seviyedeki rekabetin, komite üyelerine neler kazandıracağını belirtmek ve çekişmelerin nedenini isbatlamak kolaylaşır.

T. Kredisi Faciası

T. Kredi Bankası, kurulduğundan bu yana, çalışmalarının büyük çoğunluğunu dış ticaret işlemlerine ayrılmıştır. Bu konuda tutunmuş ve giderek, en büyük ithalât ve ihracat firmalarını toplamıştır. Öyle ki, dış ticaret işlemlerinde uzmanlaşmış bir banka olarak kendini kabul ettirmiştir. Ama, bu arada yanlış bir yol tutturmuş, kaldıramıyacağı yatırımların altına girmiştir. Daha doğrusu kaldıramıyacağı değil, fabrikanın kuruluşundan hemen sonra monopol madde haline getireceğini sandığı bir dala yatırımda bulunmuştur. Çünkü, yıllardır bankaların yatırımları böyle imtiyazlarla donatılmıştır. Asıl yanıldığı nokta burasıdır Türkiye Kredi Bankasının. Ve büyük dış ticaret işlemlerinden her yıl artan bir kâr elde ederken, birden durumu sarsılmıştır.

Medenî Berk
(Akbank Genel Müdürü)

Çünkü, kurduğu fabrikanın imalâtı monopol madde olmamış, derhal çeşitli etkilerle ithalât kotalarında yer almaya başlamıştır. Bu durum, stoğa sebep olmuş, arada yanlış verilmiş bir kaç büyük kredinin donmasıyla, Amortisman ve Kredi Sandığına yatırılan karşılıkların yükseltilmesi, bankayı büsbütün sıkıştırmış, Maliye Bakanlığının kontrolüne sokmuştur.

Burada bir küçük noktaya değinmek gereklidir. Bütün bunların olması, T. İş Bankasının, Bank of America ile bir dış ticaret bankası kurma konusundaki anlaşmaların yapıldığı sırava rastlamıştır. Ve İş Bankası, gerek Bankalar Birliğinde, gerek Banka Kredilerini Tanzim Komitesinde ve dolayısıyle T. Kredi Bankası konsorsiumunda en fazla söz sahibi olan kurumlardan biridir.

Böylelikle bu büyük Bankamız, aynı zamanda en büyük rakiplerinden biri olan Yapı ve Kredi Bankasını da yaralama olanağını ele geçirmiştir. Bir taşla, birkaç kuş birden vurmak diye buna denir işte. Hem, T. Kredi Bankasını tasfiye edip, dış ticaret işlemlerini yeni ortaklığa aktaracaktır, (ki, Amerikan-Türk Dış Ticaret Bankası daha kurulduğu ilk aylarda kâra geçmiştir) hem isim benzerliğinden yararlanarak, kendisine en yakın özel banka olan rakibini sarsacaktır, hem de karşılıkları kalkınmaya yardım amacıyla artırarak, diğer bankaların kredi olanaklarını alabildiğine kısacaktır. Bunun hemen arkasından girişilecek büyük bir reklâm kampanyası ile, ikramiye furyası, bankanın yetkilerini daha da artıracak mevduat akışını sağlayacaktır.

Ama, bir banka batacakmış, bundan bütün bankalar zarar göreceklermiş, küçük tasarruf sahiplerinin bankalara karşı itimadı sarsılacakmış, bütün bunlar artık tam anlamıyla ve yasaların da baskısıyla birer ticari işletme haline gelmiş olan bankalarımıza vız gelmektedir. Hattâ, bir çoğu, Banka Kredilerini Tanzim Komitesi'nin üyesi oldukları halde, kendi aldıkları kararlara sırt çevirerek, uygulamada bulunabilmektedirler. Örneğin, Banka Kredilerini Tanzim Komitesi, ikramiyelerin çekiliş zamanlarını, miktarlarını ve çeşitlerini açıklamayı zorunlu kılar. Ama, bakınız reklâm ve ilânlara, bazı bankalarımızda bunların hiç birini göremezsin.

Yüksek seviyedeki rekabet bu yüzden çok önemlidir. Devamlı ilişkilerle, üye bankanın görüşlerinin ekonominin gerekleri biçiminde empozesini sağladığı gibi, kararlarda rakiplerin zorlanmasını sağlayacak oynamaları da meydana getirmek mümkün olmaktadır. Bunlar bankacılık tekniğine ilişkin küçük davranışlar yoluyla ve çok iyi niyetlerin arkasına gizlenerek yapılabilecek şeylerdir. Tıpkı Türkiye Kredi Bankasının hikâyesinde olduğu gibi.

Çünkü yine yasa gereğince, gerek risk santralizasyonu, gerek bankalar ve bütün mâli kurumlar, Komite'nin istediği bütün bilgileri vermekle görevlidirler. Ve komite bütün bankaların durumlarını, bütün ekonominin durumu ile birlikte her an kontrol altında tutabilmektedir.

Ve açıktır ki, böylesine bir rekabet ortamında, bankalarımızın kendiliğinden yatırımda görev almasını istemek, kredilerin yararlı ve kalkınma hızını artırıcı şekilde plafone edilmesini ummak, boş bir hayal olur. Bu durumda, Amortisman ve Kredi Sandığı kaynağına dayanan Devlet Yatırım Bankası ile, büyük bankalar tarafından, yabancı sermaye yatırımlarını düzenlemek ve kredileri özel sektör yatırımlarına yardımcı biçimde dağıtmak için kurulmuş, Sınai Kalkınma Bankasının açtıkları yatırım kredileriyle yetinmek zorunludur.

Oysa, devletin vergi kaynakları dışında tek yatırım kaynağını elinde tutan bankalarımızın ödev ve sorumluluğu herhalde bu kadarla yetinmelerini gerektirmektedir.

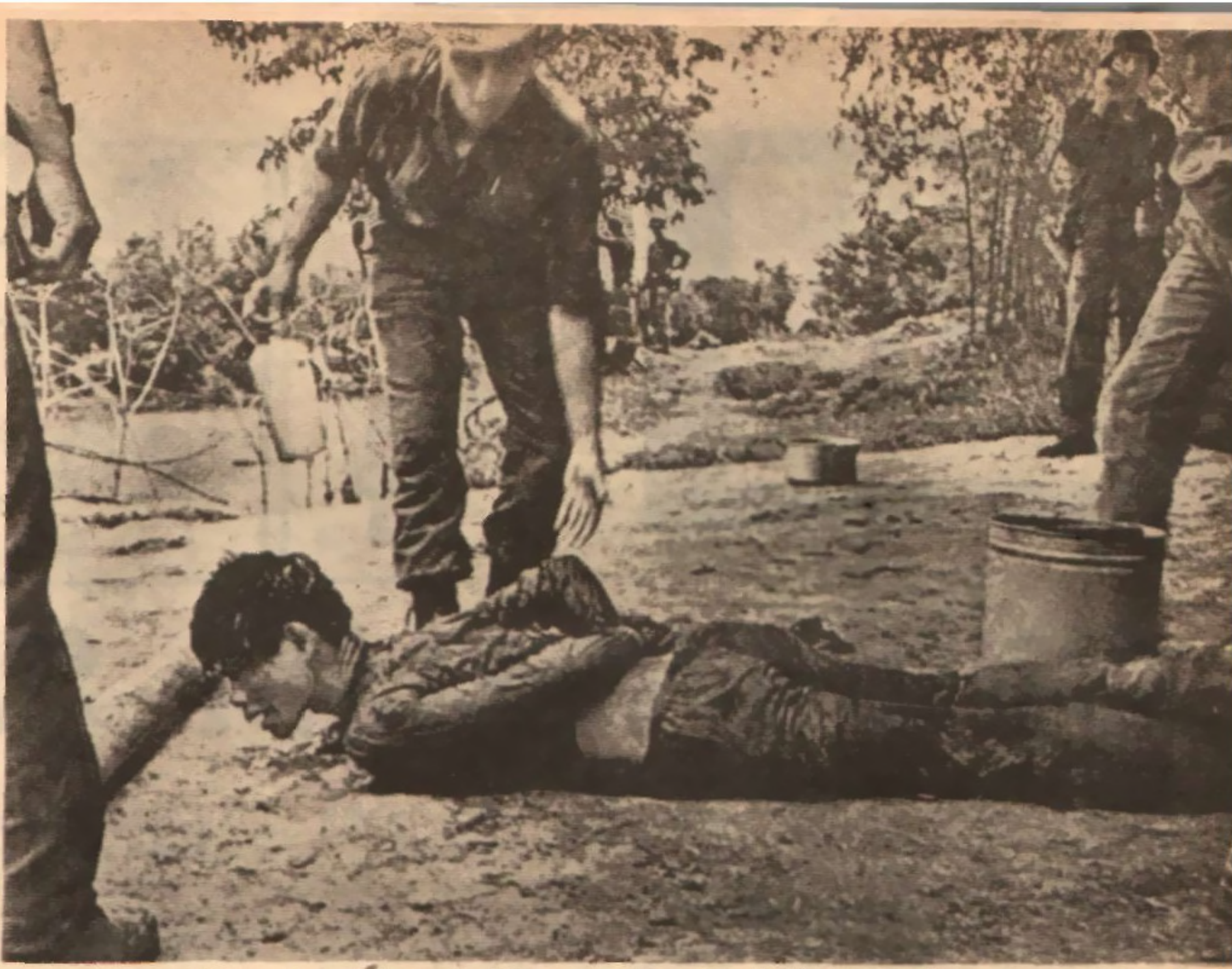
EROL TOY

Türk subayları gerillacılığı kimden öğrenecek?

■ *Vietnam'a Türk subaylarının gönderilmesi, Amerika'nın bir oyunudur. Propaganda gayesi gütmektedir...*

MEKİN GÖNENÇ

(Kanada'dan yazıyor)

Vietnam'da yakalanan bir Vietkong gerillası Amerikalılar tarafından sorguya çekiliyor

SON haftalar zarfında Türk hükümeti "Gerilla savaşlarının inceliklerini bizzat yerinde görmek ve incelemek" gerekçesiyle bir askeri uzmanlar heyetini Güney Vietnam'a göndermeyi karar altına almış bulunuyor. İlk bakışta gayet normal bir işlem ve tasarruf olarak kabul edilecek bu kararın altında ne yazık ki son derece sinsi ve çirkin bir Amerikan oyunu vardır. Türk Hükümeti ya bu çirkin oyunun altındaki gizli Amerikan emellerini gördüğü halde Amerikan hükümetinin yıllardır Güney Vietnam konusunda müttefiklerine yaptığı devamlı baskılara boyun eğerek, ya da oynanmak istenen oyunun farkına varmayarak iyi niyetlerle bu karara varmıştır. Gönül ister ki, Türk hükümeti iyi niyetlerle bu kararı almış olsun... Bizler bu satırlarda varılan kararın *yanlışlığını* ve gerisinde pusuya yatmış olan sinsi Amerikan emellerini kamuoyuna açıklamayı bir görev sayıyoruz.

Şimdi bu heyetin Güney Vietnam'a gönderilmesi hususundaki gerekçeyi birlikte gözden geçirelim: "Gerilla savaşlarını yerinde inceleyip bilgi edinmek ve buna göre Türk ordusunu muhtemel gerilla savaşlarına hazırlamak!"

Karar askeri açıdan Türkiye için yararlı değildir. Şöyle ki:

1 — Güney Vietnam coğrafi bakımdan tropikal bölge içerisinde yer almakta ve ülkenin beşte dördü kesif ormanlarla ve bataklıklarla kaplı bulunmaktadır. Yılın en azından beş ayı devamlı şekilde yağan yağmurlar dolayısıyla da askeri bakımdan diğer bir özellik taşımaktadır. Türkiye'nin ise tropikal iklim ve coğrafi yapıyla yakından uzaktan hiçbir ilgisi bulunmadığı gibi, gerilla savaşlarının askeri stratejileri her coğrafi bölgeye göre değişmekte ve apayrı bir özellik taşımaktadır. Türk askeri uzmanlarının Vietnam orman ve bataklıklarında *öğreneceklerinin, doğu Anadolunun* sap ve yılın en azından altı ayı karlarla örtülü, sıfırın altında bir suhunete sahip olan dağlarında; ya da güney doğu Anadolunun çorak ve kurak çöllük arazisinde; ya da Orta ve Batı Anadolunun geniş ve çıplak yaylaları ile orman bakımından kısırlaşmaya yüz tutmuş dağlarında ve ovalarında tam olarak UYGULANAMAYACAĞI, henüz teğmen rütbesindeki bir subayın dahi gözüne batacak kadar açıklık taşımaktadır. Şu halde bu heyetin Güney Vietnam'a gönderilmesi iklim şartları ve arazi yapısı bakımından Türk ordusu için hiçbir fayda sağlamayacaktır.

2 — İlgili bakanın yapmış olduğu açıklamaya göre, Türk askeri uzmanlar *heyeti* Güney Vietnam'a ulaştığında tabiatıyla devamlı surette gerek Amerikan ve gerekse diğer savaşçı devletlerin askerleriyle aralıksız temaslarda bulunacak ve onlardan gerilla savaşlarının inceliklerini öğrenecektir. Bu kararın komikliğine ve yersizliğine bakın ki, Vietnam'da gerilla savaşlarını hem de ustaca bir şekilde uygulayanlar Amerikalı'lar ve müttefikleri değil, aslında Vietkong birlikleri ile Kuzey Vietnamlı savaşçılardır. Amerikalı'lar hemen hergün giriştikleri gerilla hareketlerinden daima dayak yiyerek çıkmaktadırlar; bir öğretmen olmaktan ziyade, bir öğrenci durumundadırlar. Eski bir Türk deyimiyle bu komik durumu şöylece açıklayabiliriz: "Kendisi muhtacı himmet bir dede, nerede *kalmış başkasına himmet eyliye!*" İster istemez kişinin aklına şu geliyor. Öyleyse yapılacak şey aslında bu uzmanlar heyetini Güneye değil de, kuzeylilerin ya da Vietkong birliklerinin yanına göndermektir. Vietnam'daki kanlı savaşları derinliğine inceleyenler, gerilla hareketlerini yönetenlerin kuzeyliler olduğunu yakından bilirler. Amerikalı'lar ve müttefikleri ise gerillacılara karşı gerilla taktikleri ile değil, klasik askeri stratejilerle savaşmakta ve normal harp taktiklerini uygulamaktadırlar. Demek ki, uzmanlar heyetinin Güney Vietnam'da öğrenecekleri şey, gerilla savaşlarının ne şekilde yönetileceği ya da uygulanacağı değil, henüz böyle bir savaşın kendine özel tropikal bir bölgedeki inceliklerini *yeni yeni öğrenmeye başlamış* bulunan bir ordu üzerinde ne gibi zarar ve kayıplar meydana getirdiği olacaktır.

3 — Yapı bakımından Türk ordusu ile Amerikan ordusu ve Amerika'nın Vietnam'da uyguladığı savaş şekli ile *Türkiye'nin mali bakımdan altından* kalkabileceği savaş şekilleri arasında bir elin iki yüzü kadar derin farklar bulunmaktadır. Bu demektir ki, Amerikan ordusu insan gücünden çok malzeme ve yüksek tahrip gücüne sahip silâhlara yer veren bir kuruluşa ve savaş taktiklerine öncelik verir. Yani bir araziyi önceden uçaklarıyla, gemileriyle, toplarıyla, tanklarıyla, havanlarıyla ve roketleriyle yakıp, yerle bir etmedikten sonra tek bir askerini o araziye göndermez. Bu demektir ki, Türkiye ölçüsünde bir memleketin Amerikan askeri stratejilerini kendi ülkesinde uygulamaya mali gücü yetmez. Böyle bir askeri stratejinin uygulanması iki haftaya kalmaz Türkiyeyi mali bir iflasın hududuna getirir.

4 — Yakın tarih açıkça göstermiştir ki gerilla savaşlarını en ustaca uygulayanlar -belki bu birçoklarının hoşuna gitmeyecek- Türkiye'nin şu andaki müttefikleri değil, bilâkis karşısında yer almış olduğu sosyalist yada komünist ülkeler olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'nda Yugoslavlar, Ruslar ve Finliler, savaş sonrası devresinde de Vietnam'lılar, Endonezyalılar, Kübalılar, Cezayirliler, Güney Amerikalılar ve Kızıl Çinliler giriştikleri milli kurtuluş savaşlarında çok etkili ve bilgili gerilla taktikleri uygulamışlardır. Bizim anladığımız mânada modern devlet adamları ve askeri liderler, gereğinde düşmanından dahi bilgi öğrenmesini bilen kişilerdir. Yukarıda say*dığımız ülkelerin* yayınladığı öyle kitap ve broşürler vardır ki, gerilla savaşlarının taktiklerini en ince noktalarına kadar bilimsel bir şekilde açıklamaktadır. Hele asrımızda gerilla hareketlerini en ince uygulayan liderlerden biri olarak kabul edilen Küba'lı "Che Guevara"nın kaleme almış olduğu gerillacılık ile ilgili kitabı askeri ve ilmi bir değer taşımaktadır. Nedense bizim taktikçiler bu gibi kitaplara gereken önemi vermezler. Çünkü yazarı Amerikalı olmayan askeri kitaplar stratejik bilgilerle dolu dahi olsa Türk Genel Kurmayı'nın kapısından giremez.

Askeri açıdan yukarda açıklamış olduğumuz sebepler yanında siyasi açıdan da bu karar sakat ve yanlış bir özellik taşımaktadır. Bugün Vietnam'da Amerikalılara karşı çarpışan kişiler ülkelerinin kurtuluş savaşını veren ve bu uğurda 16 yıldır, önce Fransızlar şimdi de Amerikalılar ve onlara uydu bazı hükümetlere karşı yılmadan mücadele eden ve bu yolda on binlerce ölü veren yürekli bir milletin saygı duyulması gereken evlâtlarıdır. Türki*ye'nin bu savaştaki yeri, hergün bin*lerce sivil halkı hunharca bombalayan, napalmlarıyla onları cayır cayır yakan, fakir bir ülkeyi sefaletin en dip noktalarına iten, Pentagon'daki faşist eğilimli askeri idarecilerle harp sanayiini elinde bulunduran büyük kapitalistlerin kuklası haline gelmiş bulunan Amerikan hükümetinin yanı değil, bilâkis tam karşısıdır. Türk hükümeti almış olduğu bu kararla tarafsızlığını açık bir şekilde bozmakta ve üçüncü dünya devletlerinin diplomatik yıldırımlarını üzerine çekebilecek gayri ciddi ve beynelmilel politika bakımından da hatalı bir karara ulaşmış bulunmaktadır.. Şekil ve görünüş itibariyle Türkiye "aktif taraflı" bir devlet haline gelecektir ki, böyle bir durum Türkiye'nin siyasi itibarını yaralayacaktır.

Bu askeri uzmanlar Güney Vietnam'a nasıl gideceklerdir? Kendilerini Amerikan Hava Kuvvetleri'ne ait uçaklar mı Vietnam'a götürecektir? Bu heyetin Güney Vietnam'daki masrafları nasıl ve kim tarafından karşılanacaktır? İşte bu soruların altında Amerikalıları bulacak olursak, Türkiye'nin hiç değilse tarafsız olması gereken böyle hassas bir konuda adına gölge düşürebilecek kişileri kolay kolay affedemiyeceğiz.

Bu uzmanlar heyetinin Güney Vietnam'a gönderilmesi fikri nereden çıkmıştır? Şimdi de bunu inceleyelim:

1. Bu savaş bunca yıldır devam edip. Bu savaş bunca yıldır devam edip dururken, niçin birden böyle bir karar alınması gerekli görülmüştür? Yoksa Türk idarecileri ve onların beynelmilel politika alanındaki akıl hocaları olan Amerikalılar, muhtemel bir gerilla hareketinden mi korkmaktadırlar? Şayet böyle bir korkuya kapılmışlarsa çok yakında iç politikada bunun etkileri ortaya çıkacaktır.

2. Amerika özellikle son dört yıldır bütün askeri müttefiklerini Vietnam çamuruna bulaştırmak için büyük bir gayret sarfetmektedir. Bunun siyasi ve askeri olmak üzere iki ayrı gerekçesi vardır. Ne var ki, aklı başında hiçbir hükümet, askerlerini Amerikalıların yanında savaş vermek üzere Vietnam'a göndermemiştir. Türk Hükümeti'nin de bugüne dek defalarca bu tazyiklere maruz kaldığı yakından bilinmektedir. Türk askerini Vietnam'da görmek ümidini kesen Amerika'lılar, şimdi de yeni bir yoldan kendilerinden fayda ummaktadır: Propaganda!

Türk askeri uzmanlarının Vietnam'a *ayak bastığının* belki de haftasına varmayacak, bütün dünya basınında Pentagon tarafından gönderilmiş resimlerinin yayınlandığını göreceksiniz. Resimlerin altında da "Amerikan askerleriyle Vietnam'da işbirliği yapan Türk subayları!" diye ibareler yer alacaktır. Bu resimler çoğaltılacak ve her yerde Amerikan Haberler Merkezi'nin propaganda bültenlerinde ve camekânlarında teşhir edilecek, Türk Subayı ile Vietnam ismi kasıtlı olarak yanyana getirilecek ve ne yazık ki saygıdeğer, iyi niyetli Türk askeri uzmanları sinsi bir şekilde hazırlanmış olan bu Amerikan senaryosunun figüranları durumuna sokulacaktır.

GÜNEY AMERİKA KIT'ASI AĞIRLIK MERKEZİ OLUYOR

FİDEL CASTRO

■ *Güney Amerika'da milliyetçiler tedhiş ya da demokratik mücadele sistemini tercih durumunda...*

GENELLİKLE Güney Amerika kıt'ası, özellikle Kolombiya ve Venezüella, milletlerarası politika açısından "*ağırlık merkezi*" oluyorlar. Birleşik Amerika için "kapı komşu" sayılmak gereken Güney Amerika ülkeleri, eskisinden çok daha ciddi, yeni bir akıma giriyorlar.

Şöyle ki, Güney Amerika halklarının az çok hepsi, sosyal adalet fikrini benimsemeye başlamışlardır. Komprador oyunları, kütlelerin dikkatinden kaçamaz hale gelmiştir. Kompradorları, kukla oynatır gibi idare edenlerin, aslında Washington'lu liderler oldukları artık münakaşasız anlaşılmaktadır.

Buna karşılık hiç bir Güney Amerika ülkesinde (en zengin petrol kaynaklarına sahip bulunanlarda bile) gerçek reformlara girişilememektedir. Fikir kütleler, gün geçtikçe daha fakirleşmektedir. Mutlu azınlık ise, servetini, her geçen gün daha artırmaktadır. Kütlelerle mutlu azınlık arasındaki uçurum, gittikçe genişlemektedir. Toprak ağaları, istisnasız, tarım reformu planlarını çığırından çıkarmaktadırlar.

Hattâ göz boyayıcı ekonomik veya sosyal canbazlıklara bile, son zamanlar, Güney Amerika'lı kukla rejimle girememişlerdir. Çünkü Washington idarecilerinin bütün dikkati ve gücü, Vietnam'a yönelidir. Aldatıcı yatırımlara dahi pek imkân kalmamıştır.

İşte, böylesine bir ortamda, Güney Amerika'lı milliyetçiler kendilerini iki sistem karşısında görüyorlar: 1) Tethişçi yer altı hareketleri ve çete savaşlarıyla mı; 2) yoksa, demokratik usullerle mi, Sosyalist'ler iktidarı aramalıdırlar.

Son radyo ve ajans haberleri anlatıyor ki, bu konuda tam bir fikir birliği yoktur. Küba liderlerine ve onların zihniyetine paralel düşüncelere sahip Güney Amerika'lı milliyetçiler'e göre ihtilâlsiz (hem de köylü kütlelerinin katılacağı Küba ve Çin tipi silâhlı bir ayaklanma olmadan) sadece parlâmanter yollardan, Sosyalist'ler iktidarı kazanamazlar.

Küba tezine karşı, Sosyalist partilerin çoğunluğu ise, sert hareketlerin hiç fayda sağlamayacağı fikrini savunuyorlar. İşte, böylesine bir ortamda, Castro rejimi hem parlamanter Sosyalist'lere, hem de (Amerika'nın çok üstüne varma taraftarı olmayan) Moskova idarecilerine karşı çıkıyor. Hatta, daha da ileri giden Havana sözcüleri, Güney Amerika'daki milliyetçi hareketleri (gerici rejimlere silâh dahi satarak) Moskova idarecilerinin sabote ettiklerini ileri sürüyorlar.

Kolombiya'da "*Komünist avı*" adı altında yapılan yapılan teklifler; Bogota ve diğer büyük şehirlerde alınan emniyet tedbirleri, bu yönden yorumlanmalıdır. Venezüella'da, sağcı Dr. Borges'in katlini takbih eden koyu Solcu'lar, bir bakıma Castro'ya cephe almış sayılmalıdırlar. Havana sözcülerinin Moskova'ya yönelttikleri tenkitler, aynı ortam açısından kıymetlendirilmelidir.

ENDONEZYA

■ *Diktatör Suharto faşist Japon subayları tarafından yetiştirilmiştir*

ENDONEZYA, Amerika'nın artık klâsikleşmeye başlayan müdahalesi sonu, tam bir keşmekeşe sürüklenmiştir. Yalnız isimleri değil fakat geçmişleri de birbirine benzeyen iki Endonezya'lı lidere, Washington yer değiştirmiş sayılmaktadır. Sukarno, 12 Mart 1967 gecesindenberi, cumhurbaşkanlığı vazifesinden uzaklaştırılmıştır. Onun yerine, General Suharto, "*geçici devlet başkanı*" olmuştur.

Oysa, sivillik ve askerlik dışında, Sukarno ile Suharto arası benzerlikler çok büyüktür.

Şöyle ki, Sukarno da İkinci Dünya Harbi sırasında faşist Japon istilâcılarının Endonezya'da kuklası idi, Suharto da. İkinci Dünya Harbi'nden sonra, Sukarno da Hollandalı'lara karşı mücadelesinde Amerikan desteği görmüştü, Suharto da. Koyu faşist olduğu halde Sukarno da hep anti-emperyalizmden dem vurmuştu, Suharto da...

Suharto, bugün 45 yaşındadır. Bir köylü ailesinin çocuğudur. Japon Faşist'lerinin Endonezya'yı (İkinci Dünya Harbi sırasında) işgalleri altında tuttukları 1942 yılında (19 yaşında) orduya katılmıştır; Japon'ların takdirini kazanıp subaylığa yükseltilmiştir. İkinci Dünya Harbi Japonya'nın hezimetiyle bitince, Hollanda, eski müstemlekesi Endonezya'yı tekrar işgal etmiş; Suharto, Sukarno ile beraber, Hollanda'lılara karşı kurtuluş mücadelesine girişmiştir.

Hâlâ, Hollanda'lılar, Sukarno ile Suharto'nun bir Amerikan kruvazörüne bindirilip (Hollanda'lılara karşı savaştırılmak için) Endonezya'ya çıkartılmalarını unutmazlar. Gerek Sukarno'nun gerekse Suharto'nun, her ay Tokyo'ya gidip oradan talimat aldıklarını iddia ederler. Başka deyimle, Amerika'nın Endonezya'yı Japonya aracılığıyla idare ettiğini ileri sürerler.

Endonezya'nın istiklâline kavuşmasiyle, Suharto, Jogjakarta askerî bölgesi kumandanlığına getirtilmiştir. 1953 yılında, Suharto'nun Selebes'de Müslüman katliâmını idare ettiği bilinmektedir. 1960'da, Tugay kumandanlığına yükseltilmiştir; ve Endonezya ordusu genel kurmay başkanlığı yardımcısı yapılmıştır. 1965'de, düzmece Komünist ihtilâli sırasında, stratejik kuvvetler kumandanı sıfatıyle ve Amerika'nın direktifiyle harekete geçmiş: Sosyalist katliâmını idâre etmiştir. Ekim 1965'de Genel Kurmay Başkanı ve Ordu Bakanı olmuştur. 1966 Temmuz'unda, askerî cunta liderliğini almıştır. Japonya, Pakistan ve Kamboçya hariç hiç bir yabancı ülkeyi ziyaret etmemiştir.

Sukarno, Suharto ile birlikte (Geçmiş zaman olur ki...)

İTALYA

■ *Sibirya - Triyeste gazodükü İtalya'ya ucuz ve randımanlı enerji sağlayacak*

İTALYA ile Sovyetler Birliği arasında bir süredir yapılagelen ekonomik müzakereler, milletlerarası politikada belirli bir olay karakterine bürünmektedir.

Mesele şudur. Sibirya'dan Triyeste'ye borular (gazodük) kurulacak, böylece İtalyan endüstrisi ucuz ve yüksek kalite Sovyet tabiî gazı kullanma imkânı kazanacaktır.

İlk, Ağustos 1966'da, nazarî alanda Sibirya-Triyeste gazodük'ü ele alınmıştı. Sonra, Ekim 1966'da, İtalyan'lar ve Sovyetler, ne tip bir anlaşma hazırlanması gerektiğini tesbit etmişlerdi. Daha sonra, Sovyet Cumhurbaşkanı Podgorny'nin Roma ziyareti sırasında, gazodük probleminin siyasî yönleri incelenmişti.

Şimdi ise, 14 Mart 1967 günü Roma'ya giden 21 kişilik bir Sovyet Hey'eti, Sibirya-Triyeste gazodükü'nün teknik ve malî yönlerini ele almıştır. Teşebbüsün milletlerarası önemi sebebiyle, Roma konuşmalarını bütün dünya başkentleri yakından izlemektedirler. Özellikle, Viyana, Bonn, Paris hükümetleri teşebbüse bilfiil katılma arzusu göstermektedirler. Çünkü, İtalyan endüstrisinin çok ucuz ve yüksek randımanlı Sovyet yakıtı sağlaması, maliyeti düşürme açısından Dünya piyasalarındaki dengeyi İtalya lehine bozabilir. Fransa'nın, Alman-ya'nın, Avusturya'nın ihracatına menfî tesir yapabilir.

Dolayısiyle, Sibirya-Triyeste gazodükü'nün Avusturya ve Bavyera'dan geçmesi; hattâ, bir kolunun, Fransa'ya götürülmesi mümkündür.

Tabiî, bazı çevreler, Sibirya - Triyeste gazodükü'ne karşı çıkıyorlar. Meselâ, Washington idarecileri, ekonomik zorlukların yakın istikbalde Batı dünyasını sarma ihtimali artarken, İtalya'nın ucuz yakıt sağlamasını kendi menfaatlerine aykırı buluyorlar. Hollanda gibi Sovyet gazodükü'nden faydalanamayacak Batı Avrupa ülkeleri, teşebbüsü yokuşa sürmeye kalkıyorlar. İtalyan sanayi patronlarından bir kısmı, İtalyan sanayiini büyük çapta Sovyet tabiî gazına bağlamanın, Moskova'ya siyasî baskı imkânı vereceğini iddia ediyorlar.

Oysa, İtalya'nın, ucuz ve bol yakıta ihtiyacı vardır. Hollanda'nın İtalya'ya verebileceği tabiî gaz hem çok pahalı hem düşük randımanlıdır. Dolayısiyle, İtalyan devlet işletmesi E.N.İ. (İtalyan Hidrokarbür Ofisi), bütün itirazlara rağmen, Sibirya gazodükü üzerinde ısrarla durmaktadır.

Şimdi, İtalyan-Sovyet konuşmaları, meselenin malî yönlerini halle çalışmaktadır. Gazodük boruları, İtalya'da, Avusturya'da, Fransa'da inşa olunacaktır. İnşaat masrafı için, Sovyetler, İtalyan'ların düşük faizli kredi açmalarını istemektedirler. İtalyan'lar, buna yanaşmamaktadırlar. İlk ağızda İtalya'ya savkolunacak tabiî gaz hacmi 12 Milyar Metreküp hesaplanmaktadır.

Orhan Duru

Muzaffer Buyrukcu

Hikâye Soruşturması

Hikâyeciliğimizde genellikle bir durgunluk olduğu, eski hikâyecilerimizin kendi hikâyelerini çoğaltmakla yetindikleri, bir atılım yapmak isteyen yenilerin ise yetersiz kaldıkları söyleniyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

HİKÂYECİLİĞİMİZDE DURGUNLUK VAR MI?

Demir Özlü

M. Buyrukçu

■ *Hikâyeciliğimizde durgunluk yoktur.*

A. Her şeyin hızla değiştiği bir ortamda, hikâyeciliğimizde bir durgunluk olduğunu düşünmek gereğe aykırıdır.

Benim kanım şudur: Hikâyeciliğimiz bugün; edebiyatın öbür kollarına çeşitli nedenlerden ötürü gösterilen aşırı ilginin dışında tutulmasına, bir üvey evlât işlemi görmesine karşın, kişiliğini belirli, kuşkulardan uzak bir açıklığa kavuşturmak istiyenlerin yönetimindedir. İlkel, çok denenmiş, bir fıkra çerçevesi içinde kalan esprilere başvurmuyorlar elbet. Onu yeniden, bütün olanaklara el atarak, çağımızın edebiyat anlayışından yararlanarak yaratıyorlar.

Şiirimiz bir yana bırakılırsa, hikâyeciliğimizde yapılan atılım hiçbir sanat kolunda yapılmamıştır. Bu gerçeği görmek gerekir.

Orhan Kemal

B. Eski hikâyecilerimizin bir atılım yapmadıkları, statükocu oldukları, Ömer Seyfettin tekniğiyle yazdıkları hikâyelerini - bir tek sözcük değiştirmeden - ısıtıp ısıtıp bir teksir makinesi sadakatiyle çoğalttıkları doğrudur. Onlar, insan yaşantısındaki belli bir dönemi yakalamışlar, o dönemin çevresinde dolanıp durmuşlar, o insanın çeşitli olaylarla, çeşitli gelişmelerle, devrimlerle dolu bir yarını olduğunu görememişlerdir. Örneğin: Atom patlamıştır, televizyon bulunmuştur imajlar değişmiştir, - kendileri de atom ve televizyon çağının göbeğinde yaşadıkları halde - kılıç ve dolma tüfek çağının hikâyesini anlatmaya devam etmişlerdir.

C. Atılım yapmak istiyen yenilerin ise yetersiz kaldıkları... sözlerine katılmıyorum.

Adnan Özyalçıner

Orhan Duru

■ *Hikâyecilikteki durgunluk geçicidir*

HİKÂYECİLİK diye bir edebiyat dalı olduğunu aklına getirenlerin ellerinden öper, en derin biçimde (Snorkel ile) saygılarımı sunarım. Bu sorular bile hikâyeciliğin daha ölmediğini, hele hele hiç can çekişmediğini göstermektedir. Ölmez hikâyecilik öyle kolay kolay. Çok şükür.

Hikâyecilik ileridir ülkemizde ve hızlı. Geleneklerimizden gelme güçlü bir durumdur bu bir bakıma. Biz hem hikâyeci hem de savaşçı bir milletiz ve önüne kimse geçemez bunun. Evliya Çelebi bir yığın hikâye anlatır Seyyahatnamesinde. Hikâye anlattığı için olacak kimi zaman ipin ucunu kaçırarak gerçeklerden uzaklaşır. Anlatım düşkünlüğü vardır halkımızda. Roman gibi uzun ve can sıkıcı edebiyat dallarını çekemezler. "Hikâye etmek" diye bir fiil bile vardır. Ama "Roman etmek" diye bir fiil yoktur. "Hikâye etmek" ise bir olayı hikâye olarak anlatmak anlamına gelir ki çoğu kez gerçekler değiştirilir bu arada. Hikâyeciliğin halkımızda kaynakları bulunduğu için Ömer Seyfettin, Sabahattin Ali ve Sait Faik gibi büyük yazarlar yetişmiştir. Orhan Kemal ve Yaşar Kemal gibi bugünkü romancılarımız önce hikâye ile başlamışlardır işe. Arada bir gene hikâye yazarlar.

Ama bir defa hikâye denilince ne anlıyorum? Bunu anlatmalıyım. Bence hikâyeler bitimli bir takım olayları anlatırlar. Bu olaylar kökünü günlük yaşayışımızdan alır, hikâye içinde değişir, başka bir biçim alır, gerçeklerden uzaklaşarak biter. Hikâye okunup bittikten sonra sürmez. Hikâye bir yerde bitmelidir. Hikâye içindeki gerçeğin ayrı bir yaşayışı vardır. Hikâye bitince o da biter. Örneğin hikâyede, bir kız bir erkekle sevişir ve evlenir. (Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine) deyince hikâye biter. Ama romanda (Ehh, sonra ne olmuş, evlilikleri iyi gitmiş mi? Hiç kavga etmemişler mi? Daha neler olmuş?) bunlar anlatılmalıdır. Bunlar anlatılmasa bile okuyucu bunların da anlatıldığı sanısına kapılmalıdır. Yani roman hikâyeye göre gerçeklerle, yaşanılan dünyayla daha çok ilgilidir. Hikâye ise belli bir alana sıkıştırılmış, öncesi ve sonrası olmayan bir olayın anlatımıdır.

Nitekim hikâyeci arkadaşlarım Ferit Edgü, Demir Özlü, Adnan Özyalçıner, Onat Kutlar, Bilge Karasu hep bu alan içinde yazmışlardır. Belki Sayın Edgü ile Sayın Özlü biraz bu kuralın dışına çıkmışlardır. Ama bu bir eğilimdir, dağınıklık bir şeyin roman olduğunu göstermez.

Hikâye alanında durgunluğa gelince.. Nede durgunluk yok ki... Piyasada bile durgunluk var. Ancak durgunluğun nedenlerinden söz açmamız isteniyor herhalde. Durgunluğun nedeni bence, çeviri yayınlar, sol düşünürlerin yapıtlarının çevrilmesi, tiyatronun gelişmesi, sinemanın gelişmesi, ilgilerin başka yönlere dönmesidir. Bir çeviri furyası başladı birkaç yıl önce, şimdi son nefesini vermek üzere. Özellikle kapalı bir kutu olan sol'un yazarları Türkçeye çevrildi. Bu durum ilginin edebiyattan politikaya kaymasını sağladı. Birçok yazarlar tiyatroya döndü. Sinema da etkili oldu. (Örneğin Yılmaz Pütün diye bir hikâye yazarı vardı. Şimdi Yılmaz Güney olarak başrollerde oynuyor. Senaryosunu kendi yazıyor.) Bu durumda hikâye konuşulmaz oldu. Hikâye yazıp yayınlamağa devam ettiğim halde, en yakın bildiklerim bile bunların yayınlandığından habersiz. Eskiden ne kadar hikâye yazıyorsam gene aynı tempoyla hikâye yazmağa devam ediyorum.

Öyleyse bu durgunluk geçici bir durgunluk. Geçecek bunlar. Eski hikâyecilerden maksadın ne olduğunu anlamadım ama yenilerden çok iyileri var. Bir tanesi Sevim Burak.

Orhan Kemal

■ *Yeni kuşak atılım sancısı çekmektedir*

HİKÂYECİLİĞİMİZDE genellikle bir durgunluk olduğu doğru. Eski hikâyecilerimizin kendilerini çoğalttıkları,

bir başka deyimle kendi kendilerini sürdürdükleri de yanlış değil. Bir atılım yapmak isteyen yenilerin...

Burada biraz durmak gerek: "Atılım yapmak isteyen yeniler"den benim anladığım, hikâlerini çeşitli dergilerde yayınlayıp da henüz kitap halinde toplayamamış olanlardır. Yoksa üç, beş, yedi kitap yayınlayıp, anaçlaştıkları halde hâlâ kuzularla kırpılmağa kalkan, şurda burda atıp tutanlar değil. Türk hikâyeciliğine sayısız yenilikler getirdikleri, Türk hikâyesini kurtardıkları halde toplumca anlaşılamadıklarını ileri sürenler bu anaçlardır. Bu anaçlara, toplumun kendilerini anlamadığını bir yana bırakıp, tam tersi, kendilerinin, içinde yaşadıkları toplumu, toplumun çeşitli meselelerini anlayıp çözümledikten sonra sanatlarını buna göre kurmalarını salık vermek yerinde olur. Unutulmamak gerekir ki, hangi alanda olursa olsun, herhangi bir yenilik mutlaka anlaşılır. Toplumun anlamadıkları, toplumu anlamıyanlardır. Bugün "FIKRA" başa güreşiyor, binler değil, on binler de değil, yüz binler tarafından kapışılarak okunuyorsa, bu, başarılı fıkracının toplumu çok iyi anlamış olması ve toplum sorunlarına bilinçle eğilip, topluma en etkin yanıtları vererek doyurmasındandır. Herhangi bir Batı dilini bilmedikleri halde Batı özentisi içinde olanlar elbette bu topluma bakmasını bilmedikleri için toplumla ilintili yığınla sorunu göremiyecek, hele hele çözümliyemiyecek, sanatlarını doyurucu kılamıyacaklardır. Toplumu umursamıyanlar, toplumun umrunda değillerdir. Batı dil ya da dillerini bilenlere gelince... Bunlar, bilmeyenler kadar cüretli değiller. "— İçimden böyle geliyor, böyle yazıyorum. Anlıyan okusun. Anlamıyana sözüm yok." diyor, ama toplumu suçlamıyorlar.

Sonuç olarak şunu belirtmek isterim: Bugünkü durukluk, atılım yapma çağına yaklaşan en yeni kuşakların atılım sancıları çektikleri bir durukluktur. Yâni, fırtına ve yağmurdan az önceki an. Bu durukluğu allak bullak edecek yepyeni ve ileri sanat erlerinin yerli renk ve yerli problemlerle hikâyeciliğimize fırtınayla karışık sağanaklar halinde yağacaklarına, yerli renk ve yerli problemlerle üniversele ulaşacaklarına, eski rekorları tuzla buz edeceklerine inanıyorum.

Desen: Abidin DİNO

Demir Özlü

■ *Yeni hikâyecilik henüz anlaşılmadı*

HİKÂYECİLİK sanatı, Türk Edebiyatı içinde, ayrı bir önem taşır. Adeta türk düz-yazısını (nesrini) bu edebiyat kolu temsil eder. Hikâyeciliğin, hikâye etme sanatının geleneklere uygun düşen bir yanı var. Hem halk hikâyeciliği geleneğine, hem de divan sanatlarından bazılarına.

Eski hikâyeciler sosyal-realist (ama bağımsız) hikâye geleneğini sürdürüyorlar. Orhan Kemal, bu eski usta, az da olsa hâlâ sarsıcı hikâyeler yazabilmekte, Samim Kocagöz, Yaşar Kemal, Bilbaşar, Baykurt, Apaydın... gibi gerçekçilerin hikâyeleri ayrı ayrı önem taşıyor. Gerçekçi, yalın, katı, yalansız bir gelenek yaratıyor. Ama gerçekten bu hikâyelerin iç-yapısı, yıllardır bir değişme göstermiyor.

Sosyal-realist edebiyat yıkılamaz. Çok uzun süre devam edecektir.

İçinde bulunduğumuz şartları daha dolaylı bir biçimde yansıtan, çağımızı daha genel bir düşünce planında idrak edip ortaya koyan, böylece yeni bir edebiyat kurmak isteyen yeni hikâyecilerse hem az sayıda örnek ortaya koyuyorlar, hem de geniş okuyucuya ulaşamıyorlar. Yeni hikâyecilik, eskisinden ayrı, daha karmaşık bir kültür geleneğine dayandığı için henüz edebiyat çevrelerince bile iyice anlaşılmış değildir.

Sorunlar çözülemedi daha, gelecek bu sorunların savaşıyla do lu olacak: Türk aydının halkla kaynaşması sorunu, Türk edebiyatının eğitimle halka yayılması sorunu, Türk toplumcularının sanatsal yaratışın bağımsız bırakılmasını savunmaları sorunu.

A. Özyalçıner

■ *Durgunluğun nedeni yayınların yokluğudur*

HER şeyden önce incelenmeden, görünüşe aldanılarak, acêleyle verilmiş bir yargı diyeceğim. Suçlama da yalnız sanatçısına yöneltilmiş. Konu bir bütün olarak, sanatçısı, yayıncısı, eleştirmeni, okuyucusuyla ele alınmak istenmemiş nedense. Hikâye yazarı ilgi çekici olamıyor, dolayısiyle okutamıyor kendini, bu yüzden de, hem kendisi, hem de hikâyeciliğimiz, bir kısır döngü içinde bocalayıp duruyor demek isteniş. İrili ufaklı sanat dergilerinin yediyüz-bin kişilik okuyucu çevresinde sıkışıp kalarak ancak on beş günlük ya da en çok bir aylık bir boy gösterme süresi bulabilen ve kitap haline gelemiyen her türlü edebiyat ürünü gibi, hikâye de, elbette durgunluğun tek belirtisi, ilgi çekici olamıyarak kaynayıp gitmenin acısını, sanatçısiyle birlikte, çekmeye yargılanmış demektir.

Edebiyat, özellikle hikâye, roman, şiir kitaplarla gelişir. Okuyucusu yönünden de, sanatçısı yönünden de ancak bu yolla bir açılım kazanabilir. Sanat dergilerinde, çeşitli yazılar arasında, yarım yamalak izliyebildiğimiz, yayın olanaksızlıkları dolayısiyle, hem tek tek yazarları yönünden, hem de hikâyeciliğimizin tümü yönünden bir bütün olarak göremediğimiz, inceliyemediğimiz hikâyeye ve yazarlarına haksızlık ediyormuşuz gibi geliyor bana. Eskilerin kendi hikâyelerini çoğalttıkları konusundaki yanlış saptamalar olsun, gençlerin atılımlarında yetersiz kaldıkları yargısı olsun kitapsız edebiyatımızın yanılgıları olmakta devam edecektir. Kitaptan yoksun kalan edebiyatın durgunluğu süreklidir. Bu durum sürdükçe de, korktuğumuz başımıza geleceği gibi, okuyucuyu da, edebiyata çekmek artık büsbütün güçleşecektir.

ANT'IN SEÇTİKLERİ

Tiyatrolar

- DURDURUN DÜNYAYI İNECEK VAR
  Orhan Duru
  Ankara Sanat Tiyatrosu
- ROLF SCHARRE
  Pantomim gösterileri
  27 - 29 Mart, Teutonia
- THEATRE DE LA MANDRAGORE Gösterileri
  Plautus: Altın Tencere (4 Nisan, 20.30 - Teutonia'da)
  Pantomim: Değişimler (6 Nisan, 20.30 - Teutonia'da)
  G. Büchner: Woyzeck (7 Nisan, 18.00 - Teutonia'da)

Konser

- MUSİCA NOVA TOPLULUĞU
  31 Mart, 19.00 Saray Sineması

Sergi

- CİHAT BURAK
  Türk - Alman Kültür Merkezi Galerisi

Opera

- CARMEN
  Bizet
  Büyük Tiyatro (Ankara)

AP'Lİ BASIN PROFESÖRLERE SALDIRIYOR!

haftanın karikatürü

KURBANLIKLAR

NEHAR TÜBLEK (Akşam Gazetesi)

Bayram haftasında günlük gazetelerinin üç gün yayınlanmamasına rağmen **«Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu Tasarısı»** üzerindeki polemik Bayram Gazetelerinde devam ettirildi. Haftanın en ilginç yazısı ise, muhakkak ki, Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın, İstanbul Bayram Gazetesi'ne yazdığı **«Kurban Bayramı ve Korunmaya Muhtaç Çocuklar»** başlıklı başyazı idi...

Bir başyazıdan çok bir bütçe komisyonu raporunu andıran yazısında Sayın Sunay, korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili kanun maddelerini izah ediyor, bu konuda görevli müesseselerin durumlarını inceliyor ve alınması gereken yeni tedbirleri sayıyordu. Bayram Gazetesi'nde tam dört sütun kaplayan yazı, korunmaya muhtaç çocukların ortaya çıkış nedenleri üzerinde hiç durmuyor, sadece neticeler üzerinde görüşler getiriyordu. Sunay'ın büyük bir iyi niyetle yazdığı tedbirler yerine getirilse de, Türkiye'deki ekonomik ve sosyal düzen değiştirilmedikçe, insanın insan tarafından sömürülmesine son verilmedikçe **«korunmaya muhtaç çocuklar»** problemi daima var olacaktır. Sunay'ın başyazısı öz bakımından olduğu gibi, biçim yönünden de hatalıdır. Cumhurbaşkanı devletin başı ve cumhuriyetin sembolüdür. Cumhurbaşkanı'nın bir gazeteye yazı yazması bir memleketin siyasi hayatında en önemli olaylardan biridir. Cumhurbaşkanları bu yazılarında, çok önemli memleket sorunları üzerinde anayasaya uygun görüşler getirirler. Bir bütçe komisyonu raporu ifadesiyle yazılan ve hükümetin icraatı içinde ikinci derecede yeri olan bir konu üzerinde fikir yürüten yazılar ise, cumhurbaşkanının imzasıyla pek bağdaşmamaktadır. Öyle görünüyor ki, bir zamanlar Gürsel'in çok sık konuşmak suretiyle düştüğü hataya, şimdi de Sayın Sunay çok sık yazmak suretiyle sürüklenmektedir.

Sen misin adam!

Böylesine ruhu ve fikri satılmış ilim adamları hüviyetine bürünmüş kimselerin mevcudiyetini gördükçe kendimizden utanıyoruz!

. . . .

Bunlar adam değil, bunlar insan değil... Çünkü bunlar herşeyden önce yüce ve ulu Türk Milletini sevmiyorlar. Millete karşı zerre kadar saygıları yok...

TEKİN ERER
(Son Havadis - 25.3.1967)

Ayyıldızlı Bayrağın Altında

Başbakan Demirel'in gecekondu mahallelerinde yaptığı konuşmadan:

«Ben vatandaşları yakalarındaki rozete göre ayırmam. Ayyıldızlı bayrağının altında yaşayan herkes benim vatandaşımdır. Biz Türk vatandaşına hizmet etmek için yollara çıkmışız.»

MİLLİYET
(20 Mart 1967)

★

Beşiktaş'tan seyyar manav Sûdi Güneş'in Kambiyo Müdürlüğü'ne dilekçesi:

«Attan düşerek tıpkı Vehbi Koç gibi ben de köprücük kemiği kırmış bulunuyorum.

Londra'da tedavimi temin edecek döviz için gerekli müsaadelerinizi, Türk vatandaşı olmaktan aldığım kuvvet ve cesaretle rica ederim.»

YENİ İSTANBUL
(20 Mart 1967)

Karacübbeliler

İstanbul Bayram Gazetesi'nde yer alan önemli yazılardan biri de, Türkiye'nin en büyük basın teşekkülü olan İstanbul Gazeteciler Cemiyeti adına Başkan Burhan Felek'in, iktidarın getirmekte olduğu Terör Kanunu hakkında görüşlerini açıklaması oldu. Adalet Bakanı Hasan Dinçer, Terör Tasarısı'nın esaslarını AP Grupu'nda açıkladığı ve bu açıklamayı teksir edilmiş olarak basına dağıttığı halde, Burhan Felek hâlâ **«Böyle bir teşebbüs var mıdır? Onun hakkında malûmat yok»** diyor, şu teklifte bulunuyordu: **«Temenni olunur ki, iktidar, basın, muhalefet, üniversiteler ve yüksek hâkimlerden kurulu bir Cumhuriyet Yüksek Komisyonu, basının yalnız hürriyet dâvalarını değil, hattâ iktisadi düzenini de mütalâa ederek bu büyük kuvvetin memleket hizmetindeki zorluklarını, artıklarını - eksiklerini ve bu arada ifade hürriyetinin diğer hürriyet ve düzenler aleyhine - varsa - yapılmasını önleyecek ve basına kendi kendini tanzim imkânı sağlayacak bir kanuni formül bulmak gibi daha geniş meseleleri mütalâa ve halletsin de... bu iş de her mühim mesele gibi partiler ve taraflar arası maraza olmaktan kurtulup derli toplu bir iş olarak başarılsın...»**

Terör Tasarısı'na karşı profesörlerin yaptıkları çıkışlar, AP'li basında 27 Mayıs öncesinin bilim düşmanı zihniyetinin hortlamasına yol açtı. Son Havadis'te Orhan Seyfi Orhon, profesörlere karşı başbakanı şöyle savunuyordu: **«Halk dilinde akılevvellik diye anılan bu bilgiçlik hoşlarına gitmemiş olacak ki, solcularla birlikte başbakana çatıyorlar. Bereket versin ki, Başbakan'ın elinde Teknik Üniversitesi diploması vardır. Hem yalnız diploması da değil, bunun müsbet eserleri de... Sayın profesörlerin nesi vardır acaba?»**

Bugün Gazetesi ise, manşetten yayınladığı bir yazıda profesörlere şöyle saldırıyordu: **«Komünizmi önleyici kanuna karşı feryad eden Karacübbeliler, haddinizi bilin! İsmet Paşa zamanında parti binaları yıkılır, gazete idarehaneleri taşlanır, fikir adamları tevkif edilir, hak ve hürriyetlerin ırzına geçilirken niçin sesiniz çıkmamıştı?»**

Kim ola bu reformcu herif!

Her sene bir takım mürtedler, dinsizler ölüyor. Haydi arkasından cenaze namazı, "Allah rahmet eylesin!" sâdaları... Gafletin, vurdumduymazlığın bu derecesine pes doğrusu. Allah bir mürtede (dinden çıkana) rahmet etmez. Ona rahmet dilemek Allaha isyan etmektir. Onlara ancak lânet edilir.

. . . .

Korkarım bu gidişle reformcu herifin de namazını kılacaklar ve ardından "iyi bilirdik... Allah rahmet eylesin..." diyecekler.

Gafletin de bir derecesi vardır!

Mehmed Şevket EYGİ
(BUGÜN - 25.3.1967)

Son Havadis'te Adviye Fenik de bu saldırıya şöyle katılıyordu: **«Alınganlık sözüne bu kadar alınan ve kükreyen zevatı kiram, söyleyin bakalım: Milli Birlik idaresi, para için sınıf geçiren profesörlerden, ayyaşlardan ve daha nice ahlâk düşkünlüğünden bahsederek 147 öğretim üyesini üniversitenin kapısı önüne koyduğu zaman nerede idiniz? O zaman arkadaşlarınızı niçin korumadınız?»**

Bâbıâlide Sabah Gazetesi ise, yine Akşam Görünüş'çüsünün verdiği koza dayanarak şunları yazıyordu: **«TİP'in organı olan bir dergi, adı geçen tasarı olduğunu iddia ederek bir metin yayınlamış, ortalığı karıştırmıştır. Bu derginin kaos kuyusuna attığı taşı, dereyi görmeden paçayı sıvayan ve tenkit için fırsat kollayan 40 kişi çıkaramamıştır. Oysa böyle bir tasarının bulunduğunu, fakat bunun, bugünkü hükümet tarafından hazırlanan Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu Tasarısı değil, İnönü Hükümeti'nin 1961 yılında hazırlattığı Aşırı Cereyanlarla Mücadele Kanunu Tasarısı olduğunu, bir solcu yazar açıklamıştır. Günlerden beri mevcut olmayan bir tasarı üzerinde tartışma yapılmakta, kuşku ve vesveseye dayanan tahminlerle, karanlığa kurşun sıkılmaktadır.»**

Kovboy şapkası

Sağ kanat basınından sadece Yeni İstanbul, Terör Kanunu'na karşı çıkıyor ve Ergün Kaftancı **«Mer'i kanunlar aşırı cereyanlarla mücadeleye yeterlidir ama, açığı giderecek güce sahip değildir. O açık da bu Temel Hak ve Hürriyetler Kanunu Tasarısı ile de giderilemeyeceğine göre... En isabetli adım, iktisadi tedbir istikametinde atılacak adımdır.»** diyordu.

Akşam'da Çetin Altan ise, Demirel ile profesörlerin çatışmasını şöyle yorumladı: **«Demirel için bilim adamlarının ne dediğini görüyorsunuz. O bu işlere aklı ve bilgisi yetmeyen bir müteahhit, değer yargıları saptırılmış bir kişidir. Prof. Savcı'nın dediği gibi, fazla önem vermeye değmez bile. Başına general şapkası değil, Johnson'ın kovboy şapkasını giyse dahi!..»**

Hafta sonu görünüş odur ki, Terör Tasarısı üzerinde polemik bir süre daha devam edecektir.

ANT • Haftalık Siyasi Dergi • Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN • Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN • Teknik Sekreteri: İNCİ ÖZGÜDEN • İdare yeri: EBUSSUUD CADDESİ, TAN HANI, 302, SİRKECİ - İSTANBUL • Tel.: 27 81 09 • Posta Kutusu: 934 - SİRKECİ • Ankara Temsilcisi: MEHMED KEMAL, Tel: 12 58 66 • Dizildiği ve basıldığı yer: TAN MATBAASI • Klişe: ZEKİ ÜNOĞLU • Abone şartları: Yıllık 60 Lira, Altı aylık 30 Lira, Üç aylık 15 Lira • İlân: Santimi 25 Lira, yayın ilânları %20 indirimlidir. • 5 santimlik kutu yayın ilânları en az dört sayı yayınlanmak şartıyla 50 Lira'dır.